

Aktualności

Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie

PL ISSN 1899-346X

Rok XXIX Nr 2(120)

kwiecień–czerwiec 2025

Centrum Fenomiki Roślin
UP w Lublinie

prof. Dariusz
Góral

prof. Andrzej
Jakubczak

25 marca 2025 r. w Centrum Kongresowym Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie odbyła się uroczystość, na którą złożyły się promocje doktorów i doktorów habilitowanych, ceremonia odznaczenia nauczycieli akademickich Medalem Komisji Edukacji Narodowej oraz wręczenie pamiątkowych statuetek nowym profesorom i dyplomów wyróżniającym się absolwentom.

Fot. Maciej Niedziółka

prof. Małgorzata
Karwowska

prof. Witold
Kędzierski

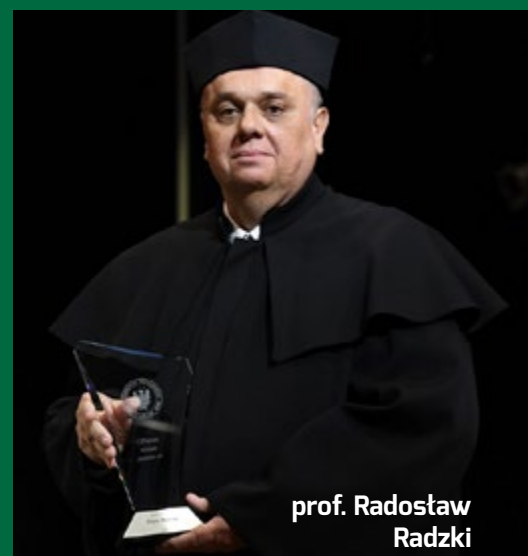
prof. Katarzyna
Kozłowicz

prof. Anna
Krzepitko

prof. Małgorzata
Zofia Milecka

prof. Radosław
Radzki

prof. Piotr
Tadeusz Skątecki

prof. Karolina
Wójciak

prof. Wioletta
Agnieszka Żukiewicz-Sobczak

W NUMERZE

WYDARZENIA

- 1 Promocje, odznaczenia, wyróżnienia
- 2 Wystąpienie rektora Krzysztofa Kowalczyka
- 6 Senat Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie
- 7 Kalendarium
- 9 Precyzyjne monitorowanie zdrowia roślin
- 9 Wystąpienie rektora Krzysztofa Kowalczyka
- 11 55 lat Wydziału Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu
- 12 Patroni ulic
- 13 Doktorat honoris causa Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie dla prof. dr. hab. Kazimierza Tomali
- 15 Laudacja wygłoszona przez prof. dr. hab. Bohdana Dobrzańskiego jr. w dniu 4 czerwca 2025 r.
- 18 Sekretne życie owoców
- 20 Tytuł doktora honoris causa Politechniki Bydgoskiej im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich dla prof. dr. hab. Joanny Barłowskiej
- 21 Rola lokalnych ras zwierząt gospodarskich w zapewnieniu światowego bezpieczeństwa żywnościowego
- 24 Srebrny medal dla wynalazku Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie
- 25 Wspomnienia z jubileuszu Biblioteki
- 27 Z pasji do ekslibrisu – twórczość artysty i wystawa jubileuszowa
- 28 Nowoczesne technologie cyfrowe w służbie jakości żywności
- 35 Gala finałowa III edycji konkursu Lublin UP!

WOKÓŁ NAUKI

- 36 AKLAUD
- 38 Człowiek w środowisku

KONFERENCJE SZKOLENIA

- 30 Demonstrator hybrydowy
- 32 Konferencja doktorantów
- 34 Innowacje w geodezji i kartografii
- 37 Konferencja Stowarzyszenia Wydawców
- 37 IV Chełmskie Targi Książki

SPORT

- 39 Sukcesy sekcji sportowych 2024/2025

Promocje, odznaczenia, wyróżnienia

Medale Komisji Edukacji Narodowej z rąk lubelskiego kuratora oświaty Tomasa Szablowskiego odebrali: prof. dr hab. Agnieszka Dorota Jamiołkowska, prof. dr hab. Sławomir Kocira, dr hab. Tomasz Lipa, dr hab. Stanisław Parafiniuk, prof. uczelni, dr hab. Magdalena Pogorzelec, prof. uczelni, dr hab. Iwona Szot, prof. uczelni, prof. dr hab. Mariusz Szymanek, dr hab. Joanna Sylwia Wessely-Szponder, prof. uczelni, dr hab. Małgorzata Maria Kostecka, prof. uczelni, prof. dr hab. Barbara Skwaryło-Bednarz, dr hab. Teresa Grażyna Wylupek.

Promocje doktorskie otrzymali: z Wydziału Agrobioinżynierii: Paulina Elżbieta Bogusz, Aneta Ewelina Koroluk, Edyta Kwiatkowska; z Wydziału Medycyny Weterynaryjnej: Bolesław Gąsiorek, Aleksandra Michalina Kimicka-Szajwaj, Małgorzata Manastyrska-Stolarczyk, Sylwia Mozel, Michał Plewik, Dominika Katarzyna Szulc, Wiesław Śleboda, Anna Maria Wilczyńska; z Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki: Zuzanna Stefania Całyniuk, Wiktoria Janicka, Magdalena Ewelina Stobiecka; z Wydziału Inżynierii Produkcji: Tadeusz Grabowski, Anna Myka-Raduj, Piotr Arkadiusz Lewko, Sybilla Nazarewicz, Emilia Osmólska; z Wydziału Nauk o Żywności i Biotechnologii: Michał Jacek Czelej.

Do uroczystej promocji na doktorów habilitowanych przystąpili: Bogdan Adam Saletnik (Uniwersytet Rzeszowski), Agnieszka Latoch (Wydział Nauk o Żywności i Biotechnologii UP Lublin).

Pamiątkowymi statuetkami zostali obdarowani nowo mianowani profesorowie. Wśród nich znaleźli się: Dariusz Góral, Andrzej Jakubczak, Małgorzata Karwowska, Witold Kędzierski, Katarzyna Kozłowicz, Anna Krzepiło, Małgorzata Zofia Milecka, Radosław Radzki, Piotr Tadeusz Skąlecki, Karolina Wójciak, Wioletta Agnieszka Żukiewicz-Sobczak.

Dyplomy za wyróżniającą się rozprawę doktorską otrzymali: Paulina Elżbieta Bogusz, Aneta Koroluk, Edyta Kwiatkowska, Małgorzata Manastyrska-Stolarczyk,

Aktualności Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Wydawca: Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie.

Rada Programowa: Marcin Arciszewski, Barbara Futa, Agnieszka Kubik-Komar, Barbara Marcinek, Monika Michalak-Majewska, Krzysztof Olszewski, Krystyna Piotrowska-Werszko (przewodnicząca).

Redakcja: Monika Jaskowiak – redaktor naczelny (e-mail: monika.jaskowiak@up.lublin.pl), Anna Wypychowska. **Korekta:** Agnieszka Brach, Agnieszka Litwinczuk, Renata Żelik.

Współpraca: Dział Rekrutacji i Promocji.

Projekt graficzny i łamanie: AZKO Zbigniew Kowalczyk. **Adres redakcji:** 20-950 Lublin, ul. Akademicka 15, skr. poczt. 158, tel. 81 445-68-05, e-mail: wydawnictwo@up.lublin.pl. **Druk:** Drukarnia Standruk w Lublinie, ul. Rapackiego 25

Redakcja zastrzega sobie prawo skracania tekstów i modyfikacji tytułów.

Fotografia na 1 str. okładki: Fot. Maciej Niedziółka

Stanisław Parafiniuk i Tomasz Szabłowski

Michał Plewik, Wiesław Śleboda, Wiktoria Janicka, Magdalena Ewelina Stobiecka, Tadeusz Grabowski.

Podczas uroczystości wręczono również dyplomy wyróżniającym się absolwentom UP w Lublinie, którzy osiągnęli szczególne

sukcesy naukowe i dydaktyczne. Wyróżnieni reprezentowali wszystkie wydziały; Wydział Agrobiotechnologii: Paulina Wac, Miłosz Pogorzelski, Bartosz Skóra, Małgorzata Kamińska; Wydział Medycyny Weterynaryjnej: Wiktoria Czupryna, Bartłomiej Michał Mruk, Dominika Osmęcka, Magdalena Sereś, Julia Matczyszyn; Wydział Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki: Krystian Łukasz Zająć, Patrycja Wójtowicz, Anna Wielgosz, Natalia Brodowska, Monica Maria Migliorino; Wydział Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu: Kacper Baran, Natalia Czaus, Dominika Mazurek, Kinga Południak; Wydział Inżynierii Produkcji: Gabriela Rakowska, Przemysław Rybaczuk, Natalia Słomka, Karolina Grzywacz; Wydział Nauk o Żywności i Biotechnologii: Daria Świerad, Paulina Justyna Walczyna, Gabriela Pączka, Amira Benzerga, Elżbieta Maria Gajewska, Kinga Zdybel; Wydział Biologii Środowiskowej: Izabela Sulowska, Natalia Surowiec, Alicja Mikulska, Agnieszka Teterczyk, Marcin Matwiejszyn.

Red.

Fot. Maciej Niedziółka

Wystąpienie rektora Krzysztofa Kowalczyka

Szanowni Państwo!

[...] Dzisiejsza uroczystość jest niezwykle ważna i radosna dla całej społeczności akademickiej Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, również z tej racji, że odbywa się w roku jubileuszu 70-lecia naszej uczelni.

W tym ważnym dniu z wielką radością witam wszystkich, którzy odpowiedzieli pozytywnie na nasze zaproszenie i zaszczylicili nas swoją obecnością [...]. [W]itam serdecznie nauczycieli akademickich naszego Uniwersytetu, którzy zostali wyróżnieni medalami Komisji Edukacji Narodowej. Witam doktorów oraz doktorów habilitowanych, którzy otrzymają dzisiaj dyplomy potwierdzające uzyskane stopnie naukowe. Witam profesorów, którzy w ostatnim okresie otrzymali z rąk Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej tytuły naukowe profesora. Witam gorąco i serdecznie najlepszych absolwentów naszej uczelni, którzy otrzymają wyróżnienia i stosowne nagrody książkowe. Witam Państwa rodziny, przyjaciół i znajomych, którzy razem z nami świętują ten radosny dzień.

Szanowni Państwo!

W Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie przywiązujemy wielką wagę do tradycji akademickich. Jedną z nich, wywodzącą się od powstania pierwszych uniwersytetów w średniowieczu, jest nadawanie kolejnych stopni naukowych. To jest chlubne dziedzictwo akademickie, które powinniśmy kultywować i o którym musimy pamiętać, przekazując je kolejnym pokoleniom. Tradycja jest bardzo ważna. To fundament, na którym należy budować teraźniejszość i przyszłość. Jakże wymowne w tym kontekście są słowa wielkiego i wybitnego polityka oraz męża stanu Winstona Churchilla, który powiedział: „Nie pozwólcie, aby przestronne plany nowego odwróciły waszą energię od szanowania i kultywowania tego, co pozostało ze starego”.

Szanowni Państwo!

Dzisiaj zostanie wypromowanych i stopień doktora nauk rolniczych oraz weterynaryjnych i technicznych uzyska 20 osób. Ten pierwszy stopień naukowy wywodzi się od prawa *licentia ubique docendi* z XIII w. Nadawany jest osobie, która ukończyła studia wyższe i posiada tytuł zawodowy magistra, lekarza lub inny równorzędny, a także zdała egzaminy doktorskie oraz przygotowała i obroniła rozprawę doktorską. Stopień naukowy doktora nadawany jest przez uczelnie i jednostki badawcze mające odpowiednie uprawnienia, uzależnione m.in. od liczby zatrudnionych osób z tytułem naukowym profesora lub stopniem naukowym doktora habilitowanego i ich dorobku naukowo-badawczego, a obecnie w Polsce również od kategorii naukowej w danej dyscyplinie. Doktor to mistrz w nauczaniu i prowadzeniu badań. Człowiek uczciwy i przestrzegający wartości etycznych w badaniach naukowych i aktywności publikacyjnej. Doskonale znający metody badawcze w dyscyplinie lub specjalności, którą się zajmuje, posiadający dużą wiedzę i potrafiący właściwie określić problem badawczy i dobrać metody jego rozwiązania. To człowiek poszukujący czegoś

nowego, kreujący swoją pracą postęp naukowy lub aplikacyjny. Tego oczekujemy od nowo wypromowanych doktorów.

W Polsce habilitacja jest najwyższym stopniem naukowym. Tradycja nadawania habilitacji ma ponad trzysta lat, chociaż zwyczaj ten odnosi się do średniowiecznych uprawnień *venia legendi*, dających prawo samodzielnego prowadzenia wykładów, nauczania i realizacji badań naukowych w uczelniach akademickich. Jest to stopień uświetniony wieloletnią tradycją również w Polsce. To stopień podkreślający samodzielność oraz odpowiedzialność naukowca i badacza za kreowanie i rozwój postępu badawczego, ale również kształtowania dydaktyki i odpowiedzialności za nauczanie studentów w szkołach wyższych. Nie powinno się go przekreślać. Należy dbać o wysoki poziom postępowań habilitacyjnych, wartościowe osiągnięcia naukowe kandydata, ale nie pomijać tego jakże ważnego stopnia naukowego, za którym idą określone uprawnienia danej osoby i jednostki, w której pracuje. Tytuł naukowy profesora jest w pewnym stopniu zwieńczeniem rozwijanej kariery naukowej określonej osoby, ale nie jej zakończeniem. Nie można spocząć na laurach, ale trzeba jeszcze intensywniej rozwijać i kreować postęp badawczy, troszcząc się o promocję i rozwój naukowy młodej kadry oraz jakość procesu dydaktycznego. Odpowiedzialność profesorów za należyte wykształcenie kadr jest ogromna.

Szanowni Państwo!

Miniony rok wystawił szkolnictwo wyższe w Polsce na trudną próbę. Nieprawidłowości w ocenie wniosków z pominięciem oceny merytorycznej oraz bezkrytyczne, a często korupcyjne wyrażanie zgody przez Polską Komisję Akredytacyjną na prowadzenie kierunków studiów w niektórych uczelniach niepublicznych, istotnie podważyły zaufanie społeczności akademickich i społeczeństwa do tej instytucji, która powinna stać na straży jakości kształcenia. Afera Collegium Humanum z kupowaniem dyplomów, od zwykłych studentów aż do gwiazd sportu, polityków, generałów oraz profesorów, istotnie podważyła wiarę społeczeństwa w szkolnictwo wyższe i środowisko naukowe w Polsce. Z pewnością wielu z nas zadaje sobie pytanie, dlaczego osoby odpowiedzialne za zapewnienie wysokiej jakości kształcenia nie zdawały sobie sprawy z tego, jak wielką szkodę czynią nie tylko młodzieży studiującej w tych szkołach, ale całemu szkolnictwu wyższemu w Polsce i, w konsekwencji, nam wszystkim. Dlaczego z kształcenia na poziomie wyższym uczyniono w tych szkołach tylko krótkowzroczny biznes, postrzegany przez kierownictwo danej uczelni jako przypływ gotówki od tysięcy studentów.

Odkryte nieprawidłowości i patologie jakże dalekie są od misji i zadań naukowca posiadającego stopień lub tytuł naukowy. Akceptowanie bezwartościowego i fragmentarycznego kształcenia studentów, bez należytych ćwiczeń i laboratoriów, zaliczanie przedmiotów bez weryfikacji efektów nauczania, promowanie na kolejny semestr lub rok studiów głównie w oparciu o wpłatę czesnego, a nie postępy w nauce, jest zaprzeczeniem akademickości i prawidłowego procesu dydaktycznego. Współudział w sprzedawaniu dyplomów ukończenia szkół wyższych albo kupowanie ich są niegodne i nie do zaakceptowania przez społeczność akademicką. Jaki przykład młodzieży studiującej i społeczeństwu dają osoby posiadające tytuły naukowe, którzy tak postępowali, a niekiedy sprawowali również ważne funkcje w uczelniach publicznych rektorów i prorektorów. Czy zapomnieli treści ślubowania

doktorskiego zawierającego słowa *neque unquam pravis moribus aut vitae infamia commaculatos* co w tłumaczeniu na język polski stanowi, że „nigdy nie splamicie się nieprawymi obyczajami lub hańbiącym życiem”. Przykład Collegium Humanum odsłonił wiele przejawów patologii w tym zakresie, a minister nauki Dariusz Wiczorek powiedział, że jest to wierzchołek góry lodowej. My, jako kadra akademicka i naukowcy, ale przede wszystkim decydenci w rządzie i organach ustawodawczych, odpowiedzialni za los kraju i kształcenie na poziomie wyższym, powinniśmy uczynić wszystko, aby zapobiegać takim przejawom nieprawidłowości. Jeżeli nawet takie patologie są przez niektórych marginalizowane, to od profesorów i innych nauczycieli akademickich musimy wymagać, aby w takich szkołach nie pracowali i nie przykładali ręki do takiego kształcenia i niszczenia szkolnictwa wyższego w Polsce. Jeszcze raz podkreślę słowa Jana Zamoyskiego, kanclerza i wielkiego hetmana koronnego Rzeczypospolitej Obojga Narodów, które powiedziałem 30 września 2024 r. w czasie inauguracji roku akademickiego w naszej uczelni: „Takie będą Rzeczypospolite jakie młodzieży chowanie”. Podkreśliłem wówczas również, że upadek kraju zaczyna się od kryzysu kształcenia, zwłaszcza na poziomie wyższym. To bardzo istotna przestroga dla nas wszystkich, z której wyłania się jakże ważne zadanie, które jest przed nami. To zadanie musimy należyście wykonać. Dotyczy ono nie tylko kadry akademickiej, ale także organów władzy ustawodawczej i wykonawczej. To również przekaz i zadanie dla osób planujących studia, aby rozważnie wybierali szkoły wyższe i omijali te, które są nazywane „fabrykami dyplomów” i oferują nijakie i nonsensowne kształcenie.

Szanowni Państwo,

model kariery naukowej w Polsce był w okresie ostatnich trzydziestu lat kształtowany poprzez zmiany legislacyjne obejmujące szkolnictwo wyższe i naukę, finansowanie badań, a także przemiany polityczne, ekonomiczne i społeczne oraz zmieniające się warunki współpracy nauki polskiej ze światową. Zmiany legislacyjne były bardzo częste, a to nie sprzyjało stabilizacji rozwoju naukowego oraz kreowaniu i realizowaniu prac badawczych. Dynamiczny rozwój naukowy wymaga przede wszystkim spokoju

i stabilności prawnej oraz jasnych i równych dla wszystkich kryteriów w finansowaniu badań i ocenie osiągnięć naukowo-badawczych. Analizując liczne problemy, które pojawiły się w ewaluacji działalności naukowej z 2022 r., uważam, że powinniśmy istotnie zmienić kryteria tej oceny. Czemu i komu ma służyć? Co powinna obejmować? Czy ocena ewaluacji naukowej dyscyplin uwzględnia postęp badawczy, należycie go ocenia i służy jego kreowaniu? Czy punkty przyznane czasopismu świadczą o ważności publikacji dla rozwoju nauki? Czy nie lepiej ocenić efekty badań w postaci nowych odkryć, śmiałych idei, wizji i pomysłów, istotnie poszerzających naszą wiedzę, a następnie zmieniających nasze życie poprzez innowacje w gospodarce? To są kluczowe i ważne pytania. Mają one fundamentalne znaczenie dla rozwoju nauki i naszej przyszłości. Wskaźniki bibliometryczne oraz punkty przyznane czasopismu i środki uzyskane na badania nie oceniają postępu naukowego ani tym bardziej aplikacji osiągnięć badawczych do gospodarki. Nie oceniają także wkładu pracowników w rozwój nauki ani nie sprzyjają rozwiązywaniu istotnych problemów naukowych. Hiperpunktoza w ocenie ewaluacyjnej zrodziła kolejny problem, jakim są spółdzielnie publikacyjne, nazywane również „paper mills” lub „ghost writer”. Problem ten dotyczy wąskiej grupy nierzetelnych naukowców. Dysponując pieniędzmi, kupują współautorstwo publikacji w czasopismach posiadających współczynnik wpływu i wysoką punktację. Często wieloautorskie publikacje nie mają żadnego związku z profilem badawczym i zainteresowaniami naukowymi danej osoby. Rekordziści takich spółdzielni mają po kilkadziesiąt takich publikacji w ciągu roku. Ten problem został poruszony na posiedzeniu Prezydium Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polski w Gdańsku w dniu 30 stycznia tego roku. Prezydium KRASP zaleca, aby uczelnie podjęły działania zmierzające do ograniczenia tego procederu. Na spotkaniu ministra nauki i szkolnictwa wyższego dr. Marcina Kulaska z rektorami uczelni publicznych w Warszawie w dniu 26 lutego br. również wyrażono zdecydowaną wolę podjęcia wszelkich działań mających ograniczyć tę patologię nieuczciwości naukowo-badawczej. Analizując jednak źródła tego zjawiska, można stwierdzić, że problem spółdzielni publikacyjnych jest następstwem bibliometrycznego podejścia do oceny najpierw parametrycznej, a potem ewaluacyjnej oraz pogoni za punktami. Kryteria oceny parametrycznej wprowadzone przez minister Barbarę Kudrycką, pomimo uwzględnienia szeregu innych parametrów, sprzyjały temu zjawisku. Ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z 2018 r. wprowadzona przez ministra Jarosława Gowina, szumnie nazwana „Konstytucją dla nauki”, jeszcze podniosła znaczenie wskaźników bibliometrycznych w ocenie ewaluacyjnej, dodatkowo powiązując wynik tej oceny z uprawnieniami do nadawania stopni naukowych i prowadzenia kierunków studiów. Skutki tej regulacji odczuwamy wszyscy. Ostatnia ocena ewaluacyjna pokazała liczne nieprawidłowości, jak manipulowanie liczbą N w danej dyscyplinie, zawyżanie ocen jednostkom zwłaszcza z bardzo niską liczbą N oraz przyznawanie wysokich ocen jednostkom, które w ogóle nie prowadziły badań z zakresu danej dyscypliny – zwłaszcza, że nie zawsze etyczna kreatywność pracowników spowodowała, iż publikacje były i to wysoko punktowane. Ocena ewaluacyjna nie promuje naukowców tworzących postęp naukowo-badawczy i uzyskujących ważne i wartościowe wyniki, ale publikujących każdego roku dziesiątki prac bez wartości i spójności ze swoimi zainteresowani

naukowymi oraz profilem badawczym. Dopóki nie będzie zmian w prawie, a w ocenach działalności naukowej nie uwzględni się i należycie nie oceni postępu badawczego, a tylko punkty za publikacje i sumę środków uzyskanych na badania, nie ma co mówić o rozwiązywaniu tego problemu. Najdonioślejsze regulacje etyczne i próby ograniczania tego zjawiska przez władze uczelni nie przyniosą pożądanych efektów bez zmiany podejścia do oceny działalności naukowej oraz właściwych uregulowań prawnych w tym zakresie. Nasze działania i odpowiedzialność za rozwój naukowy muszą być jednoznaczne, stanowcze i konsekwentne. Nie możemy akceptować spółdzielni publikacyjnych, niemających nic wspólnego z wartościową współpracą badawczą. Powinniśmy przeciwdziałać temu zjawisku i wystrzegać się go, gdyż nauka na tym tylko przegra, a w konsekwencji my wszyscy. Mając na uwadze troskę o rozwój nauki w Polsce, musimy o tym pamiętać i dążyć do stabilności oraz promowania efektywnej, konsekwentnej i wartościowej pracy naukowo-badawczej.

Szanowni Profesorowie, Doktorzy Habilitowani i Doktorzy!

Dzisiaj jest dzień, który wieńczy Państwa wieloletnią pracę i czas wielu osobistych wyrzeczeń. Gratuluję sukcesów i wytrwałości w pracy naukowej. Dziękuję Państwa bliskim za okazane wam wsparcie w czasie realizacji badań do rozpraw doktorskich i habilitacyjnych. Bądźcie godnymi następcami waszych mistrzów i pamiętajcie o złożonej przysiędze doktorskiej. Nie traćcie nigdy ufności w sens waszej pracy badawczej, starajcie się o pozyskiwanie projektów, w tym ze źródeł międzynarodowych. Dążcie do rozwiązywania istotnych problemów dla nauki, a także miejcie na uwadze możliwość aplikacji uzyskanych wyników badań. Takie podejście do kreowania nauki przyświecało wybitnym uczonym już od okresu antycznego, a podkreślił to wielki filozof przyrody Arystoteles, wypowiadając następujące słowa: „Po pierwsze, miej określony jasny praktyczny ideał, cel. Po drugie, dysponuj środkami do osiągnięcia swoich celów: mądrość, pieniądze, materiały i metody. Po trzecie, dostosuj wszystkie swoje środki do tego celu”. Szanowni Profesorowie, Doktorzy Habilitowani i Doktorzy, postrzegajcie tak sens i wartość swojej pracy badawczej, gdyż te słowa wypowiedziane przez Arystotelesa są bardzo wymowne i aktualne.

Przed Państwem fascynujący czas. Dla profesorów dalszy dynamiczny rozwój kariery naukowej, dla doktorów habilitowanych początek samodzielnej pracy badacza, nowych możliwości, choć też uświadomienia sobie znacznie większej niż dotychczas osobistej odpowiedzialności. Dla doktorów jest to możliwość kontynuowania naukowej pasji i uczestnictwa w kolejnych ważnych pracach badawczych. Liczymy na Państwa pomysłowość i kreatywność, na twórcze zgłębianie wiedzy oraz prowadzenie badań i doświadczeń w poczuciu odpowiedzialności za los ludzi i świata. Zawsze stawiajcie przed sobą trudne i ambitne zadania badawcze, bądźcie konsekwentni w ich realizacji, gdyż to jest przyszłością rozwoju nauki. Nie idźcie drogą na skróty, koniunkturalizmu i przyczynkowości, gdyż efekty takiej pracy będą nikłe. Zawsze pamiętajcie, że najważniejsze osiągnięcia naukowe ludzkości są dziełem ludzi wybitnych, którzy swoimi pomysłami i wizjami wyprzedzali epoki. Przełomowe odkrycia były wynikiem wieloletnich żmudnych prac, dyskusji, rozważań, studiów literaturowych i wysiłku wielu badaczy, chociaż niekiedy przypadek i szczęście oraz odmienne podejście do rozwiązania problemu decydowały o sukcesie.

Odznaczeni Medalem Komisji Edukacji Narodowej

Szanowni Państwo!

W tym ważnym i uroczystym dniu przyjmijcie ode mnie oraz Senatu i władz naszego Uniwersytetu najlepsze życzenia i gratulacje. Życzymy wam, abyście jak najczęściej cieszyli się twórczymi osiągnięciami i sławą naukową oraz sukcesami, które zaowocują wykreowaniem wartościowego postępu naukowego, licznymi innowacjami oraz przysporzą wam najbardziej prestiżowych nagród w Polsce i świecie.

Szanowni Państwo!

Dzisiaj mamy kolejne doniosłe, ważne i bardzo radosne wydarzenie dla społeczności akademickiej Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, jakim jest wręczenie nagród i wyróżnień dla najlepszych absolwentów naszej uczelni. Dla wielu z Państwa to dzień zakończenia edukacji. Przed wami znalezienie odpowiedniego miejsca pracy, które gwarantowałoby wasz dalszy rozwój, a przede wszystkim godziwe zarobki, oraz takiego stanowiska zawodowego, na którym moglibyście wykorzystać zdobyte podczas studiów wiedzę i umiejętności. Przed Państwem kariera w gospodarce, administracji, biznesie, polityce i – dla niektórych – w nauce. Dzisiejsza uroczystość jest tym donioślejsza, że odbywa się w roku jubileuszu 70-lecia utworzenia naszego Uniwersytetu jako samodzielnego podmiotu szkolnictwa wyższego – początkowo jako Wyższej Szkoły Rolniczej, później Akademii Rolniczej, a od 2008 r. jako Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Ten dzień ma jednak swoją szczególną wymowę, gdyż dzisiaj mam zaszczyt i przyjemność podziękować wielu absolwentom za duży wkład w działalność organizacyjną wydziałów i Uniwersytetu oraz wraz z Kolegium Rektorskim nagrodzić najlepszych z was za bardzo dobre wyniki w nauce i działalność organizacyjną.

Szanowni Absolwenci!

Dziękuję wam, że, mając do wyboru wiele różnych szkół wyższych, wybraliście studia na jednym z kierunków oferowanych przez Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie. Jestem przekonany, że dokonaliście trafnego wyboru. Studia, które Państwo ukończyli, na pewno umożliwiły wam zdobycie gruntownej wiedzy

i umiejętności pod kierunkiem bardzo dobrej kadry badawczo-dydaktycznej. Dziękuję wam za sumienną pracę i naukę w czasie studiów, za zaangażowanie w działalność organizacyjną na wydziałach i uczelni, prezentacje i projekty zrealizowane w czasie Dni Otwartych, Lubelskiego Festiwalu Nauki, konferencji kół naukowych oraz za godną postawę. Dziękuję wam, że włączyliście się w proces doskonalenia programów studiów i efektów kształcenia. Wszyscy dobrze wiemy, że o jakości kształcenia decydują w zasadzie trzy elementy. Pierwszy to odpowiednio wykwalifikowana kadra naukowo-dydaktyczna, a więc pracownicy, którzy dysponują nowoczesną wiedzą i odpowiednimi kwalifikacjami oraz umiejętnie je przekazują studentom. Drugi bardzo ważny element to odpowiednie, nowoczesne oraz bardzo dobrze wyposażone laboratoria i pracownie, którymi dysponuje nasza uczelnia. Trzeci kluczowy element decydujący o jakości kształcenia to zaangażowanie studentów w proces dydaktyczny, uczestnictwo w wykładach, ćwiczeniach, seminariach i, przede wszystkim, chęć zdobywania wiedzy. Waszego zaangażowania, sumienności i pracowitości nic nie zastąpi, nawet najdoskonalniejszy System Oceny i Doskonalenia Jakości Kształcenia ani wnikliwe kontrole zespołów oceniających Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

Szanowni Absolwenci!

Nie tracicie kontaktu z uczelnią, z waszą Alma Mater. Pamiętajcie, że zawsze możecie na nas liczyć. Zachęcam was do dalszego zdobywania i poszerzania wiedzy oraz umiejętności na studiach podyplomowych. Możecie również przygotowywać rozprawy doktorskie, działać aktywnie w Stowarzyszeniu Przyjaciół Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Jednak proszę was przede wszystkim o to, abyście byli godnymi ambasadorami naszej uczelni.

Kończąc swoje wystąpienie, życzę Państwu pomyślności, sukcesów i satysfakcji z wykonywanej pracy zawodowej oraz konsekwencji w dążeniu do celów, jakie sobie obrabaliście lub obierzecie. Życzę wam odwagi w pokonywaniu trudności oraz wiele radości i zadowolenia w życiu osobistym. Bądźcie dumni z waszego wykształcenia, wiedzy i umiejętności, które zdobyliście w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie.

Fot. Maciej Niedziółka

Senat Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie

Posiedzenie w dniu 28 lutego 2025 r.

Senat pozytywnie zaopiniował wniosek w sprawie zatrudnienia na stanowisku profesora uczelni dr. hab. Michała Krzysiaka, dr. hab. Piotra Czyżowskiego, dr. hab. Andrzeja Krzykowskiego.

Senat pozytywnie zaopiniował kandydaturę dr Pauliny Studzińskiej-Jaksim na dyrektora Biblioteki Głównej Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie.

Senat podjął uchwały w sprawie:

- uchwalenia Regulaminu Organizacyjnego Wydawnictwa Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie;
- doskonalenia programu studiów pierwszego i drugiego stopnia kierunku gospodarka przestrzenna dla cykli kształcenia rozpoczynających się od roku akademickiego 2025/2026;
- doskonalenia programu studiów pierwszego stopnia kierunku inżynieria środowiska dla cykli kształcenia rozpoczynających się od roku akademickiego 2025/2026;
- doskonalenia programu studiów pierwszego stopnia kierunku technika rolnicza i agrotechnika dla cykli kształcenia rozpoczynających się od roku akademickiego 2025/2026;

- doskonalenia programu studiów pierwszego stopnia kierunku zarządzanie i inżynieria produkcji dla cykli kształcenia rozpoczynających się od roku akademickiego 2025/2026;
- doskonalenia programu studiów pierwszego stopnia kierunku transport i logistyka dla cykli kształcenia rozpoczynających się od roku akademickiego 2025/2026.

Senat podjął uchwałę w sprawie likwidacji Centralnego Laboratorium Badań.

Senat podjął uchwałę w sprawie zmiany nazwy budynku z Innowacyjnego Centrum Patologii i Terapii Zwierząt na Innowacyjne Centrum Diagnostyki i Terapii Zwierząt.

Senat podjął uchwałę w sprawie uchylecia Uchwały nr 2/2024–2025 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 25 października 2024 r. w sprawie ustalenia programu studiów dla kierunku analytika weterynaryjna studia stacjonarne jednolite magisterskie o profilu ogólnoakademickim.

Posiedzenie w dniu 21 marca 2025 r.

Senat podjął uchwałę w sprawie nadania tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie prof. dr. hab. Kazimierzowi Tomali.

Senat powołał na promotora w postępowaniu o nadanie tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie prof. dr. hab. Kazimierzowi Tomali prof. dr. hab. Bohdana Dobrzańskiego.

Senat podjął uchwałę w sprawie nadania Auli B Wydziału Nauk o Żywności i Biotechnologii imienia prof. dr. hab. dr. h.c. multi Zdzisława Targońskiego.

Senat pozytywnie zaopiniował wniosek w sprawie zatrudnienia dr hab. Moniki Karaś na stanowisku profesora uczelni.

Senat podjął uchwałę w sprawie:

- zaopiniowania wniosku o wstrzymanie naboru i likwidację stacjonarnych studiów drugiego stopnia kierunku zielona urbanistyka (green urban planning) realizowanych w języku angielskim;

- określenia liczby miejsc na pierwszym roku na poszczególnych kierunkach studiów stacjonarnych pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych magisterskich w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie na rok akademicki 2025/2026;

- zasad odpłatności za usługi edukacyjne dla cykli studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie rozpoczynających się w roku akademickim 2025/2026;

- zmiany Uchwały nr 123/2018–2019 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 28 czerwca 2019 r. w sprawie zatwierdzenia wzorów uczelnianych dyplomów ukończenia studiów w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie;

- określenia zasad rekrutacji do Szkoły Doktorskiej Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie w roku akademickim 2025/2026.

Posiedzenie w dniu 25 kwietnia 2025 r.

Senat podjął uchwałę w sprawie:

- zmiany Uchwały nr 27/2023–2024 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 26 kwietnia 2024 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu Studiów UP w Lublinie;

- zmiany Uchwały nr 65/2019–2020 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 8 maja 2020 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu Szkoły Doktorskiej UP w Lublinie;

- zmiany Uchwały nr 103/2019–2020 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 25 września 2020 r. w sprawie

- ustalenia programu kształcenia w Szkole Doktorskiej UP w Lublinie;
- zmiany Uchwały nr 48/2017–2018 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 27 kwietnia 2018 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu studiów podyplomowych UP w Lublinie;
- doskonalenia programu studiów pierwszego i drugiego stopnia kierunku dietetyka dla cykli kształcenia rozpoczynających się od roku akademickiego 2025/2026;

- ustalenia programu studiów podyplomowych: edukacja żywieniowa i zdrowotna w szkole;
- ustalenia zasad i trybu nadawania Medalu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie;
- ustanowienia medalu honorowego Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie „Pro Scientia et Humanitate”, ustalenia jego wzoru oraz zasad i trybu nadawania.

Oprac. MJ

Kalendarium

Kwiecień

2–4 kwietnia

Prorektor U. Kosior-Korzecka uczestniczyła w Konferencji Prorektorów ds. Kształcenia i Studenckich Polskich Uczelni Technicznych na Uniwersytecie Radomskim.

4 kwietnia

Prorektor B. Sołowiej uczestniczył w finale turnieju sportowego Nauczyciele vs Studenci.

8 kwietnia

Rektor K. Kowalczyk i prorektor U. Kosior-Korzecka uczestniczyli w podpisaniu umowy o współpracy z VII Liceum Ogólnokształcącym im. Marii Konopnickiej w Lublinie.

9 kwietnia

Rektor K. Kowalczyk uczestniczył w konferencji rektorów w ramach Lubelskiej Unii Cyfrowej.

Prorektor U. Kosior-Korzecka uczestniczyła w oficjalnym otwarciu IV Międzynarodowej Konferencji Doktorantów.

12 kwietnia

Prorektor U. Kosior-Korzecka uczestniczyła w otwarciu II Studenckiej Konferencji Żywienia Zwierząt.

14 kwietnia

Prorektor U. Kosior-Korzecka z ramienia UP w Lublinie podpisała umowę o współpracy z Zespołem Szkół Technicznych w Puławach.

Prorektor U. Kosior-Korzecka podpisała umowę o współpracy z Wojewódzkim Inspektoratem Weterynarii w Lublinie, reprezentowanym przez A. Smył, lubelskiego wojewódzkiego lekarza weterynarii.

W Urzędzie Marszałkowskim Województwa Lubelskiego rektor K. Kowalczyk podpisał umowę o dofinansowanie projektu „Specjalistyczna infrastruktura Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie na studiach o kierunku praktycznym: geodezja i kartografia, ekonomia i leśnictwo”. Towarzyszyli mu kierownik Działu Nauki I. Czała-Banasiak oraz kierownik projektu prof. S. Kocira.

16 kwietnia

Rektor K. Kowalczyk i prorektor U. Kosior-Korzecka wraz z rektorami Związku Uczelni Lubelskich uczestniczyli w konferencji prasowej połączonej z piknikiem naukowym dotyczącym rozpoczęcia projektu EduBus – Mobilny Demonstrator Nauki. Wydarzenie odbyło się w Zespole Szkół Elektronicznych w Lublinie.

Rektor K. Kowalczyk i prorektor A. Marczuk uczestniczyli w spotkaniu wielkanocnym zorganizowanym przez Klub Seniora działający przy UP.

24 kwietnia

Rektor Krzysztof Kowalczyk i prorektor U. Kosior-Korzecka uczestniczyli w otwarciu VI Międzynarodowego Sympozjum Studenckich Kół Naukowych pod hasłem „Środowisko – Roślina – Zwierzę – Produkt”.

Rektor K. Kowalczyk na zaproszenie Lubelskiego Klubu Biznesu uczestniczył w Gali Finałowej Programu Promocji Gmin i Firm „Business Excellence”.

MAJ

3 maja

Rektor K. Kowalczyk uczestniczył w uroczystościach obchodów Święta Narodowego Trzeciego Maja.

8 maja

Rektor K. Kowalczyk i prorektorzy A. Marczuk i B. Sołowiej uczestniczyli w jubileuszu Biblioteki UP w Lublinie.

Prorektor U. Kosior-Korzecka uczestniczyła w wydarzeniu „Dietetyka dla wszystkich”.

Prorektor B. Sołowiej podpisał porozumienie o współpracy między UP a Polskim Stowarzyszeniem Hodowców Pszczoł Buckfast.

9–10 maja

Rektor K. Kowalczyk uczestniczył w Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Polska Wieś – wizja odnowy i rozwoju”.

10 maja

Prorektor U. Kosior-Korzecka wzięła udział we wręczeniu nagród laureatom III Międzyuczelnianego Konkursu na Prezentację Multimedialną w Języku Angielskim związaną ze studiowaną dziedziną.

12 maja

Rektor K. Kowalczyk uczestniczył w konferencji Future Economy & Tech Forum 2025.

Rektor K. Kowalczyk uczestniczył w odsłonięciu muralu poświęconego jubileuszowi 80-lecia Zespołu Pieśni i Tańca „Jawor”.

Prorektor U. Kosior-Korzecka wzięła udział w otwarciu wystawy „Z pasji do ekslibrisu – twórczość Zbigniewa Jóźwika”.

Prorektor A. Marczuk uczestniczył w Międzynarodowym Dniu Zdrowia Roślin, zorganizowanym przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Lublinie.

13 maja

Rektor K. Kowalczyk uczestniczył w uroczystości nadania prof. L. Morawskiej tytułu doktora honoris causa Politechniki Lubelskiej.

14 maja

Prorektor U. Kosior-Korzecka uczestniczyła w panelu z pracodawcami „Rozwój kariery zawodowej w kontekście wyzwań zrównoważonego rozwoju w produkcji żywności”.

14–16 maja

Prorektor A. Marczuk uczestniczył w Konferencji Naukowo-Technicznej „Kierunki rozwoju i innowacje w geodezji i kartografii”.

15 maja

Rektor K. Kowalczyk uczestniczył w Dniu Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki.

16 maja

Rektor K. Kowalczyk i prorektor U. Kosior-Korzecka uczestniczyli w wydarzeniu Majówka z Ziołami.

Rektor K. Kowalczyk uczestniczył w konferencji Osobowości Lubelskiej Nauki, poświęconej pamięci prof. Tadeusza Baszyńskiego, byłego prezesa LTN.

17 maja

Prorektor U. Kosior-Korzecka uczestniczyła w otwarciu IV Ogólnopolskiej Konferencji Weterynaryjnej „Dzika Weterynaria”.

21 maja

Prorektor B. Sołowiej uczestniczył w uroczystości nadania prof. J. Barłowskiej tytułu doktora honoris causa Politechniki Bydgoskiej.

23 maja

Prorektor U. Kosior-Korzecka uczestniczyła w uroczystym otwarciu Lubelskich Dni Kultury Studenckiej „Lublinalia 2025”.

28 maja

Rektor K. Kowalczyk, prof. A. Strachecka i rzecznik prasowa uczelni M. Jaskowiak uczestniczyli w uroczystości wręczenia nagród dziennikarskich AKLAUD, która odbyła się na Politechnice Lubelskiej.

28–29 maja

Prorektor U. Kosior-Korzecka wzięła udział w uroczystym otwarciu III Lubelskich Dni Integracji.

Prorektor A. Marczuk wzięła udział w XII Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Rolnictwo XXI wieku – wyzwania, perspektywy, kierunki rozwoju”, która odbyła się w Białowieży.

30 maja

Prorektor B. Sołowiej wzięła udział w uroczystości nadania H. Krall honorowego obywatelstwa miasta Lublin. Wydarzenie odbyło się w Muzeum Narodowym w Lublinie.

CZERWIEC**2–3 czerwca**

Rektor K. Kowalczyk uczestniczył w posiedzeniu Prezydium Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich w Poznaniu.

3 czerwca

Prorektor U. Kosior-Korzecka uczestniczyła w gali finałowej III edycji międzyuczelnianego konkursu na najlepszy pomysł biznesowy Lublin UP!

5 czerwca

Prorektor U. Kosior-Korzecka wzięła udział w zakończeniu i podsumowaniu działań IVSA Lublin w roku akademickim 2024/2025

Rektor K. Kowalczyk i prorektor U. Kosior-Korzecka wzięli udział w obchodach jubileuszu 80-lecia „Medycyny Weterynaryjnej”.

Rektor K. Kowalczyk uczestniczył w uroczystościach z okazji 75-lecia IUNG-PIB w Puławach.

6 czerwca

Rektor K. Kowalczyk uczestniczył w obchodach jubileuszu 80-lecia Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach.

7 czerwca

Rektor K. Kowalczyk i prof. W. Gustaw uczestniczyli w zakończeniu projektu pt. „Rzemieślnicza produkcja żywności i kosmetyków w oparciu o naukę i praktykę – II edycja”.

10 czerwca

Prorektor A. Marczuk wzięła udział w Konferencji „IT Unplugged”, którą zorganizowały Urząd Miasta Lublin i Fundacja Lubelska Wyżyna Przemysłowa.

11–12 czerwca

Rektor K. Kowalczyk uczestniczył w Konferencji „Badania, innowacje cyfryzacja w celu zwiększenia konkurencyjności europejskiego rolnictwa i zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego”, która odbyła się w Warszawie w związku z polską prezydencją w Radzie Unii Europejskiej.

11–14 czerwca

Prorektor U. Kosior-Korzecka i dziekan WMW A. Nowakiewicz uczestniczyli w 38th EAEVE General Assembly Survey and Educational Day Presentations Dublin (Irlandia).

13 czerwca

Rektor K. Kowalczyk uczestniczył w Jubileuszowym Zjeździe Absolwentów z okazji 50-lecia ukończenia studiów na Wydziale Medycyny Weterynaryjnej.

16 czerwca

Rektor K. Kowalczyk uczestniczył w uroczystości nadania tytułu doktora honoris causa UM w Lublinie dr. Thumbay Moideen.

25 czerwca

Prorektor A. Marczuk wzięła udział w uroczystości wręczenia tytułu dr h.c. Lubelskiej Akademii WSEI prof. L. Balcerowiczowi.

26 czerwca

Rektor K. Kowalczyk uczestniczył w uroczystości nadania tytułu doktora honoris causa UMCS prof. dr. hab. Krzysztofowi Meyerowi.

Prorektor U. Kosior-Korzecka wzięła udział w otwarciu IV International Congress of Education in Animal Sciences (ICEAS).

27 czerwca

Prorektor U. Kosior-Korzecka uczestniczyła w spotkaniu absolwentów sekcji piłki nożnej UP w Lublinie.

28 czerwca

Rektor K. Kowalczyk i prorektor U. Kosior-Korzecka wzięli udział w uroczystym wręczeniu dyplomów lekarza weterynarii Wydziału Medycyny Weterynaryjnej.

Precyzyjne monitorowanie zdrowia roślin

Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie uruchomił pierwszą w Polsce zautomatyzowaną platformę do cyfrowego fenotypowania roślin w warunkach szklarniowych. 6 maja 2025 r. uroczystie otwarto Centrum Fenomiki Roślin UP w Lublinie. Wzięli w nim udział przedstawiciele władz państwowych i samorządowych: prof. dr hab. Maria Mrówczyńska, podsekretarz stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego; Andrzej Maj, wicewojewoda lubelski; Mariusz Banach, wiceprezydent Lublina oraz Marek Wojciechowski, wicemarszałek województwa lubelskiego.

Cyfrowe obrazowanie staje się coraz ważniejszym narzędziem w rękach naukowców zajmujących się badaniami nad roślinami. Dzięki nowoczesnym technologiom fenotypowania, polegającym

na wykonywaniu bardzo dokładnych zdjęć w specjalnych zakresach światła, możliwe jest precyzyjne monitorowanie zdrowia roślin, tempa wzrostu oraz reakcji na zmieniające się warunki środowiskowe. To, co kiedyś wymagało długotrwałych obserwacji i prób w laboratoriach – mówi dr Michał Nowak, kierownik CFR – dziś można uzyskać w czasie rzeczywistym z dokładnością nawet do pojedynczego liścia. Obrazowanie cyfrowe pozwala m.in. wcześniej wykrywać choroby, szkodniki, niedobory składników odżywczych, a nawet śledzić skuteczność nawozów i środków ochrony roślin. W konsekwencji, dzięki tej technologii rolnictwo staje się bardziej precyzyjne, co oznacza zdrowsze rośliny, mniejsze zużycie chemikaliów i wyższą jakość żywności – dodaje.

Wystąpienie rektora Krzysztofa Kowalczyka

Szanowni Państwo!

Otwieramy dziś Centrum Fenomiki Roślin. Jest to najnowszy obiekt w Polsce, wyposażony w urządzenie do automatycznego cyfrowego fenotypowania roślin oraz kompleks szklarni i fitotronów z możliwością regulowania wielu czynników determinujących wzrost i plony roślin. W tym doniosłym dniu serdecznie i gorąco witam dostojnych gości, którzy przyjęli nasze zaproszenie i swoją obecnością zaszczytili dzisiejszą uroczystość.

Szanowni Państwo!

Pojawiające się symptomy zmian geopolitycznych oraz rosnące zagrożenia sprawiają, że żyjemy obecnie w niespokojnych czasach, w których coraz większą uwagę przywiązujemy do bezpieczeństwa narodowego. Musimy jednak pamiętać, że równie ważne, a być może ważniejsze, jest bezpieczeństwo żywnościowe. Konflikty zbrojne oraz zawirowania na rynkach giełdowych powodują destabilizację cen artykułów rolno-spożywczych, a zmieniające się warunki klimatyczne

i związane z nimi coraz częstsze ekstremalne zjawiska pogodowe utrudniają produkcję rolniczą i ogrodniczą, stawiając nowe wyzwania zarówno przed producentami, hodowcami roślin oraz nauką. Te problemy musimy skutecznie rozwiązywać, aby zapewnić żywność dla naszego kraju i rosnącej populacji ludzkiej na świecie. Kolejnym problemem, obserwowanym nie tylko w naszym kraju, jest coraz większa niechęć młodych ludzi do podjęcia trudów produkcji rolniczej i ogrodniczej. Związane jest to nie tylko z ryzykiem opłacalności produkcji, ale przede wszystkim z jej sezonowością i dużym natężeniem oraz koncentracją prac, często bardzo uciążliwych, w krótkim okresie. To wszystko wymusza poszukiwanie nowych rozwiązań w technologii produkcji, hodowli roślin oraz pełnej automatyzacji prac np. przy zbiorach owoców wrażliwych na uszkodzenia. Aby sprostać tym wyzwaniom, nauka musi dysponować odpowiednią infrastrukturą, która umożliwi realizację badań z tego zakresu.

Zmieniające się wymagania metodyczne i rozwój nowoczesnych technik badawczych, w tym obrazowania i diagnozowania,

Zaproszeni goście oglądają nowo otwarte Centrum Fenomiki Roślin

Przecięcie wstęgi przed Centrum Fenomiki Roślin Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie

wymuszają automatyzację i cyfrową dokumentację analizowanych obserwacji i wyników badań. Centrum Fenomiki Roślin, wraz z fitotronami i zautomatyzowanym systemem do cyfrowego obrazowania roślin oraz infrastrukturą laboratoryjną z zakresu kultur *in vitro* i badań molekularnych, umożliwi realizację nowatorskich badań. Ośrodek jest wyposażony w automatyczny system sterowania światłem i klimatem oraz dozowania pożywki i fertygacji. Możliwy jest wybór długości fali do naświetlania, napowietrzenie, koncentracja pary wodnej i ditlenku węgla. Realizując tę inwestycję, uzupełniliśmy istniejący od wielu lat brak tej niezbędnej infrastruktury i uczyniliśmy znaczący postęp w doposażaniu naszego Uniwersytetu, dorównując w tym zakresie do światowego poziomu. Centrum Fenomiki Roślin umożliwi realizację nowoczesnych i nowatorskich badań oraz zdynamizuje współpracę naukową z ośrodkami krajowymi i zagranicznymi, a także z gospodarką, zwłaszcza z praktyczną hodowlą roślin. Ułatwi również pozyskiwanie projektów badawczych, w tym z programu Horyzont Europa. Bardzo dziękuję Ministerstwu Nauki i Szkolnictwa Wyższego za wsparcie finansowe pilotażowych projektów badań z zakresu fenotypowania cyfrowego zarówno w naszej uczelni, jak i Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu. Bardzo liczymy, że ten unikalny obiekt będzie wpisany na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej. Bardzo dziękuję wicekanclerzowi Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie mgr. inż. Bartłomiejowi Orzechowskiemu, dr. Michałowi Nowakowi, pracownikom Działu Zamówień Publicznych oraz wielu innym osobom zaangażowanym w planowanie tego obiektu. Wielkie wyrazy wdzięczności i podziękowania składam kierownictwu i pracownikom Biura Projektowego Szafron Szendzielorz Projekt sp. z o.o. za opracowanie projektu oraz dyrekcji i wykonawcom z firmy ERBUD SA za sprawne i szybkie prace budowlane i wyposażenie ośrodka, a także firmie MERAZET SA za zaprojektowanie i wykonanie systemu do cyfrowego obrazowania roślin, dziekan Wydziału Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu prof. Katarzynie Dziedzic oraz prof. Małgorzacie Mileckiej wraz z pracownikami Katedry Architektury Krajobrazu za zaprojektowanie ogrodów badawczych wokół Centrum Fenomiki Roślin oraz pracownikom Wydziału Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu i studentom zaangażowanym w pracę przy ogrodach.

Szanowni Państwo!

Budowa ośrodka wpisuje się również w Strategię Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2021–2030. Strategia ta zakłada większe wsparcie naukowo-badawcze w zakresie rozwoju sektora rolniczego oraz gospodarki żywnościowej. Wdrażanie nowych rozwiązań do produkcji przyczyni się do wzrostu innowacyjności gospodarki i rolnictwa oraz zapewni bezpieczeństwo żywnościowe nie tylko naszego regionu. Te zadania już wykonujemy m.in. poprzez realizację wspólnych projektów z podmiotami zewnętrznymi, jak spółki hodowli roślin, gospodarstwa rolnicze i ogrodnicze, producenci nawozów i środków ochrony roślin. Wiele innowacyjnych produktów i technologii będących wynikiem tych badań jest już wdrożone lub będzie wdrażane do rolnictwa i gospodarki. Pragnę zapewnić, że dzięki doposażeniu w nowoczesną infrastrukturę badawczą Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie będzie jeszcze efektywniej wspierał przyjęte założenia strategii poprzez rozwój badań, przede wszystkim aplikacyjnych, oraz kształcenie kompetentnych kadr.

Szanowni Państwo,

Centrum Fenomiki Roślin wraz z nowoczesnym wyposażeniem zapewni znakomite zaplecze do realizacji ambitnych badań oraz procesu dydaktycznego. Nowoczesna infrastruktura umożliwi prace badawcze m.in. z zakresu sterowania ekspresją genów oraz modyfikacji cech jakościowych czynnikami endogennymi. Przyczyni się do lepszego przygotowania studentów wielu kierunków studiów w zakresie umiejętności praktycznych i podniesie jakość kształcenia. Chcemy, aby powstałe Centrum było efektywnie wykorzystane do realizacji badań przez pracowników i studentów, nie tylko naszego Uniwersytetu, ale również innych uczelni i instytutów, co dodatkowo wzmocni kreatywność pracowników oraz zdynamizuje współpracę naukową. Jestem pewien, że dysponując taką infrastrukturą, Lublin będzie jednym z wiodących ośrodków nowatorskich badań nad roślinami, wykorzystywanych nie tylko dla celów rolniczych i żywieniowych, ale także farmaceutycznych, kosmetycznych i przemysłowych.

Fot. Maciej Niedziółka

55 lat Wydziału Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu

W dniach 4–6 czerwca 2025 r. w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie odbyły się obchody jubileuszowe 55-lecia Wydziału Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu połączone z uroczystością nadania prof. dr. hab. Kazimierzowi Tomali ze Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie tytułu doktora honoris causa naszej uczelni.

Wydarzenie otworzył rektor prof. dr hab. dr h.c. Krzysztof Kowalczyk przemówieniem z okazji jubileuszu, podkreślając znaczenie Wydziału i jego potencjału naukowego dla rozwoju Uniwersytetu. Prof. dr hab. Bohdan Dobrzański wygłosił laudację na cześć prof. dr. hab. Kazimierza Tomali. Po przyjęciu z rąk Jego Magnificencji dyplomu doktora honoris causa prof. dr hab. Kazimierz Tomala przedstawił wykład zatytułowany „Sekretne życie owoców”.

W dalszej części uroczystości dziekan dr hab. Katarzyna Dzida, prof. uczelni przedstawiła historię Wydziału Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu. Uzupełnieniem była prezentacja filmu na temat osiągnięć Wydziału na przestrzeni 55 lat działalności oraz wspomnienia emerytowanych profesorów. Za realizację filmu odpowiadał Dział Rekrutacji i Promocji.

Uroczystości jubileuszowe zaszczylicili swoją obecnością parlamentarzyści, przedstawiciele władz samorządowych, władze rektorskie i dziekańskie Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, dziekani wydziałów prowadzących kształcenie w dziedzinie nauk rolniczych na innych uniwersytetach w Polsce, przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego oraz dziekani i prodziekani minionych kadencji Wydziału OiAK, pracownicy emerytowani, przyjaciele Wydziału z innych uniwersytetów, przedstawiciele instytucji współpracujących z Wydziałem OiAK oraz rodzina i bliscy doktora honoris causa prof. Kazimierza Tomali.

Bardzo ważnym punktem jubileuszu było podziękowanie pracownikom Wydziału OiAK za wkład w jego rozwój naukowy, dydaktyczny i organizacyjny poprzez przyznanie Medalu Prezydenta Miasta Lublin i medalu Zasłużony dla Miasta Lublina (wręczane przez zastępcę prezydenta ds. inwestycji i rozwoju Tomasza Fularę oraz rektora Krzysztofa Kowalczyka).

Dopełnieniem uroczystości było wręczenie statuetek honorowych Skrzydła Dydaktyki za wzmacnianie rozwoju dydaktycznego i promowanie oferty edukacyjnej oraz medali jubileuszowych 55-lecia Wydziału Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu.

Uroczystość jubileuszową w Centrum Kongresowym prowadzili dr hab. Iwona Szot, prof. uczelni i dr inż. Tomasz Lipa.

W dalszej części obchodów nastąpiło otwarcie Konferencji Naukowej „Wyzwania współczesnego ogrodnictwa”. Podczas sesji plenarnej uczestnicy konferencji mogli wysłuchać wykładów o zróżnicowanej tematyce z zakresu ogrodnictwa (pełna lista prelegentów oraz tematyka wykładów dostępna na <https://up.lublin.pl/wyzwania-ogrodnictwa/program/>).

Drugiego dnia konferencji wygłoszonych zostało 14 referatów w sesji sadowniczej, 12 referatów w sesji roślin ozdobnych i architektury krajobrazu oraz 12 referatów w sesji warzywnictwo i zieleń.

Konferencja zakończyła się 6 czerwca wizytą w przedsiębiorstwie Agronom Berries, jednym z największych producentów owoców jagodowych w kraju, gdzie można było zapoznać się z innowacyjnymi systemami uprawy, m.in. plantacji pod osłonami

z systemem hydroponicznym, czy zwiedzić halę produkcyjną. Jednak przede wszystkim był to czas wymiany wiedzy i doświadczeń na temat nowoczesnych technologii w uprawie roślin jagodowych, który zakończyła degustacja testowych odmian truskawek.

Ostatnim punktem sesji terenowej było zwiedzanie Manufaktury Zielarskiej „Kraina Rumianku” w miejscowości Hołowno, gdzie uczestnicy konferencji podziwiali ogrody pełne ziół i kwiatów.

Konferencja Naukowa pt. „Wyzwania współczesnego ogrodnictwa”, połączona z uroczystością jubileuszu Wydziału Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu, została dofinansowana z budżetu państwa, z programu Ministra Edukacji i Nauki Doskonała nauka II, umowa nr KONF/SP/0148/2024/02.

WOiAK

Fot. Bartłomiej Dąbrowski

Patroni ulic

Dwóm ulicom na Felinie 6 maja 2025 r. uroczystie nadano nazwy honorujące profesorów Laurę Kaufman i Ewalda Sasimowskiego.

Decyzją Urzędu Miasta Lublin ulica Doświadczalna, położona na terenie Gospodarstwa Doświadczalnego oraz Ośrodka Jeździeckiego UP w Lublinie, podzielona została na trzy mniejsze (uchwały nr 212/VII/2024 i nr 211/VII/2024). Dotychczasowy układ ulic powodował problemy z nawigacją w tym obszarze. Podział ma wyeliminować tę niedogodność. Dwie nowo powstałe w ten sposób ulice otrzymały nazwy upamiętniające znamienitych profesorów Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie (Wyższej Szkoły Rolniczej, Akademii Rolniczej): prof. dr. hab. dr. h.c. Laurę Kaufman oraz prof. dr. hab. dr. h.c. Ewalda Sasimowskiego.

Laura Kaufman (1889–1972) – pierwsza w Polsce kobieta profesor zootechniki, światowej sławy znawczyni hodowli drobiu, honorowy prezes Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego, pierwszy prezes i honorowy członek Lubelskiego Towarzystwa Naukowego,

Wicewojewoda Andrzej Maj i rektor Krzysztof Kowalczyk

Matzonka prof. Ewalda Sasimowskiego Irena i syn Emil

honorowy członek Polskiego Towarzystwa Genetycznego, honorowy członek World's Poultry Science Association, członek korespondent oraz członek rzeczywisty Polskiej Akademii Nauk, pierwszy doktor honoris causa Wyższej Szkoły Rolniczej w Lublinie. Twórca pierwszej i jedynej w Polsce autoseksingowej rasy kur polbar, której jedyne na świecie stado zachowawcze (stado rezerwy genetycznej) znajduje się na Felinie.

Ewald Sasimowski (1923–2012) – kierownik Zakładu Hodowli Koni, dyrektor Instytutu Hodowli i Technologii Produkcji Zwierzęcej, dziekan Wydziału Zootechnicznego, rektor Wyższej Szkoły Rolniczej (przekształconej w Akademię Rolniczą, obecnie Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie). Członek Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej ds. Kadr Naukowych, przewodniczący Komitetu Nauk Zootechnicznych PAN, prezes Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego, prezes i wiceprezes Lubelskiego Związku Hodowców Koni, wiceprzewodniczący Komisji Produkcji Koni Europejskiej Federacji Zootechnicznej, prezes Polskiego Stowarzyszenia Użytkowników i Przyjaciół Koni Roboczych. Opiekun naukowy hodowli koników polskich w Roztoczańskim Parku Narodowym. Inicjator ostoi konia biłgorajskiego w Lasach Janowskich. Twórca pierwszej polskiej rasy kuców, które od miejsca powstania otrzymały nazwę kuce felińskie.

Red.

Doktorat honoris causa Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie dla prof. dr. hab. Kazimierza Tomali

Przemówienie rektora Krzysztofa Kowalczyka

Szanowni Państwo

Z wielką satysfakcją uczestniczę w uroczystości jakże ważnej dla Wydziału Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu, ale także dla Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie oraz środowiska naukowego związanego z nauką i produkcją ogrodniczą. Dzisiejsza uroczystość łączy dwa ważne wydarzenia: jubileusz 55-lecia utworzenia Wydziału Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu połączony z międzynarodową konferencją oraz nadanie tytułu i godności doktora honoris causa Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie profesorowi Kazimierzowi Tomali. Te uroczystości powiązane są z cyklem obchodów siedemdziesięciolecia powstania Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie.

Szanowni Państwo,

tytuł doktora honoris causa to najwyższa godność, jaką uczelnia może nadać osobom zasłużonym w obszarze nauki, kultury i życia społecznego. Nadanie tego honorowego tytułu stanowi symboliczny dowód akademickości uczelni i jej misji do wskazywania i kreowania wzorców i osób godnych naśladowania. Wybór osoby, która zostaje uhonorowana akademickim laurem, przekazuje również informacje o wartościach, którym hołduje społeczność akademicka, o cechach, na których pracownicy uniwersytetów powinni się wzorować, budując swoje kariery, tworząc rozwój nauki i postęp badawczy. To również jest przekaz dla studentów i absolwentów, dla których takie osoby stanowią wzór do naśladowania nie tylko w czasie studiów, ale w swoim życiu. Nadanie tytułu doktora honoris causa to także wyraz podziękowania nagrodzonej osobie za wieloletnią współpracę na wielu płaszczyznach z naszą uczelnią.

Na wniosek władz i pracowników Wydziału Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu oraz Rady Dyscypliny Rolnictwo i Ogrodnictwo, poparty przez Senat naszego Uniwersytetu, ten zaszczytny i najwyższy tytuł akademicki otrzyma Profesor niezwykle szanowany i ceniony przez naukowców i praktyków ogrodników, a zwłaszcza sadowników, w kraju i zagranicą. Bohater dzisiejszej uroczystości, dostoyny doktor honoris causa Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie profesor Kazimierz Tomala, to wzór znakomitego nauczyciela akademickiego, chętnie dzielącego się swoją olbrzymią wiedzą i doświadczeniem oraz człowieka niezwykle życzliwego, chętnie służącego radą i pomocą, emanującego opanowaniem, rozumą i determinacją. Profesor to także prodziekan i dziekan Wydziału Ogrodnictwa Architektury Krajobrazu Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie oraz prorektor tej uczelni, członek Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów Naukowych oraz Rady Doskonałości Naukowej. Profesor Kazimierz Tomala to członek wielu

towarzystw, komitetów i rad naukowych, *visiting profesor* kilku znanych uczelni zagranicznych – w Chile, Chinach, Czechach, Rosji i Ukrainy oraz niestrudzony propagator nowej wiedzy i technologii sadowniczych.

Dzisiejsza uroczystość jest wydarzeniem wyjątkowym dla środowisk akademickich w Polsce, nie tylko dla społeczności akademickiej naszego Uniwersytetu i Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Uroczystość ta ma również dla mnie szczególne znaczenie, gdyż mam zaszczyt wręczyć tytuł doktora honoris causa Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie Profesorowi, którego znam z szeregu spotkań władz dziekańskich i rektorskich uczelni zrzeszonych w Konferencji Rektorów Uczelni Rolniczych i Przyrodniczych i którego darzę wielkim szacunkiem jako naukowca, ale także jako osobę życzliwą, chętnie dzielącą się swoim olbrzymim doświadczeniem i wiedzą.

Patrząc na bieg dziejów i naszą biologię, doskonale wiemy, że bez żywności nie możemy przetrwać. Człowiek od początku swojego istnienia pozyskiwał produkty do przygotowania posiłków oraz starał się je konserwować i przetwarzać. Przyczyną wielu konfliktów były dążenia do poszerzenia przestrzeni do produkcji żywności lub jej zdobycia oraz zabezpieczenia źródeł wody. Nasze pokolenie w Europie w ostatnim półwieczu nie doświadczyło braku żywności. Było to możliwe dzięki odpowiednio rozwiniętej produkcji rolniczej i ogrodniczej, ale także dzięki przetwórstwu i rozwojowi technologii przechowywania i przetwarzania owoców, warzyw i innych produktów żywnościowych. To zasługa wielu pracowników

Dr honoris causa Kazimierz Tomala

nauki i praktyków powiązanych z tymi dyscyplinami nauki. To oni tworzyli i hodowali nowe lepsze odmiany roślin, a także doskonalili technologię uprawy oraz przechowywalnictwa i przetwórstwa. Do grona tych wybitnych naukowców należy dostojny doktor honoris causa prof. dr hab. Kazimierz Tomala, wybitny sadownik, wizjoner, organizator i pomysłodawca wielu projektów naukowych i dydaktycznych, a także niestrudzony propagator najnowszych osiągnięć nauki. Profesor to wybitny ekspert i autorytet naukowy w zakresie fizjologii i przechowywalnictwa owoców. Główny obszar badawczy prof. Tomali dotyczy przyczyn zmienności składu mineralnego i zdolności przechowywalniczej jabłek i gruszek, metod wyznaczania dojrzałości zbiorczej, wzbogacaniem w wapń, skarlania wzrostu jabłoni, stosowania giberelin oraz przed- i pozbiorczym blokowaniem receptorów etylenu, a także przechowywaniem w warunkach kontrolowanej atmosfery (KA), niskim stężeniu tlenu (ULO) i w dynamicznie kontrolowanej atmosferze (DCA).

Dostojny Doktor Honoris Causa Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie opublikował 520 prac, w tym 166 oryginalnych prac twórczych i rozdziałów w monografiach, 106 komunikatów naukowych prezentowanych na konferencjach krajowych i międzynarodowych, 239 artykułów popularno-naukowych, 5 książek i monografii oraz 2 instrukcje wdrożeniowe. Kierował 6 krajowymi projektami badawczymi uzyskanymi w ramach konkursów KBN, 17 tematami badawczymi finansowanymi przez zagraniczne i krajowe podmioty gospodarcze oraz 1 projektem finansowanym ze środków Unii Europejskiej. Wypromował 283 dyplomantów oraz 12 doktorów nauk rolniczych. Opracował 38 recenzji w przewodach doktorskich i habilitacyjnych, 17 w postępowaniach o nadanie tytułu lub zatrudnienie na stanowisku profesora i o nadanie tytułu doktora honoris causa oraz o przyznanie uprawnień do doktoryzowania. Pięciokrotnie uczestniczył jako ekspert w pracach Zespołu Oceniającego kształcenie na kierunku ogrodnictwo. Jest członkiem Polskiego Towarzystwa Nauk Ogrodniczych, Towarzystwa Botanicznego, Towarzystwa Naukowego Warszawskiego. Był członkiem oraz zastępcą przewodniczącego Komitetu Nauk Ogrodniczych PAN oraz członkiem Sekcji III – Nauk Biologicznych, Rolniczych, Leśnych i Weterynaryjnych Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów, a obecnie jest członkiem IV Zespołu Rady Doskonałości Naukowej. Przez prawie 18 lat pełnił funkcję przewodniczącego Rady

Naukowej Instytutu Sadownictwa i Kwiaciarstwa w Skierniewicach. Ponadto jest członkiem wielu redakcji czasopism naukowych.

Patrząc na osiągnięcia dostojnego Doktora Honoris Causa, możemy z całą pewnością uznać, że jako znakomity pracownik badawczo-dydaktyczny daje nam wyraźny przekaz, jak powinniśmy określać rolę i zadania nauki. Nauka służy rozwiązywaniu problemów, poznawaniu nowego, generowaniu nowej wiedzy. Wybitny naukowiec to ten, który dostrzeże istotny problem badawczy, potrafi go określić, dobrać odpowiednią metodę, rozwiązać go i wnieść nowe wartości poznawcze do rozwoju nauki lub innowacje do gospodarki. Przykład Profesora wskazuje, że badania służą rozwiązywaniu istotnych problemów naukowych, zaś ich wyniki w miarę możliwości należy aplikować do gospodarki, tak by służyły nam wszystkim. Profesor ciągle poszukuje czegoś nowego, co może nie tylko poszerzyć wiedzę z zakresu ogrodnictwa, ale także by służyć praktyce i ma wiele osiągnięć z tego zakresu. O takich badaczach jak Profesor, w nawiązaniu do ich sukcesów naukowych, wypowiedział słowa laureat Nagrody Nobla i twórca teorii względności Albert Einstein: „Szaleństwem jest robić wciąż to samo i oczekiwać różnych rezultatów”. Jakże wymowne, w nawiązaniu do osiągnięć badawczych Profesora i ich aplikowaniu do praktyki sadowniczej oraz przekazywania najnowszych osiągnięć nauki producentom owoców podczas licznych szkoleń i warsztatów, są słowa wypowiedziane przez św. Bernarda z Clairvaux – doktora Kościoła, uczonego i filozofa z XII w., najslawniejszego opata cystersów (zakonu, który wniósł tak wiele dla rozwoju gospodarczego Europy, w tym rozwoju ogrodnictwa) [...]: „Wiedza dla wiedzy jest haniebną ciekawością”.

Współpraca prof. Kazimierza Tomali z Wydziałem Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu jest długa, sięgająca czasów profesorów Janusza Lipeckiego i Justyny Wieniarskiej. Polegała ona na realizacji wspólnych badań naukowych oraz przekazywaniu wiedzy młodym naukowcom podczas staży naukowych.

Doceniając w pełni wielkość zasług w zakresie badawczym, organizacyjnym i dydaktycznym dla środowiska akademickiego rozwoju nauki w Polsce, a także biorąc pod uwagę olbrzymie osiągnięcia i zasługi prof. dr. hab. Kazimierza Tomali w zakresie współpracy z Wydziałem Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu naszej uczelni oraz uwzględniając jego wspaniałą osobowość, Senat Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie przyznał Profesorowi najwyższy laur akademicki – tytuł doktora honoris causa, który dzisiaj z radością nadajemy. Otrzymując tytuł doktora honoris causa naszej uczelni,

Dziekan Katarzyna Dzida odczytująca treść dyplomu

zostaje Profesor włączony również do grona naszej społeczności akademickiej. Proszę Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie traktować jako swoją drugą uczelnię. [...].

Wielce szanowny Panie Profesorze, czcigodny Doktorze Honoris Causa, w tym ważnym i uroczystym dniu – szczególnie dla Pana, ale także dla społeczności akademickiej dwóch uczelni Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie oraz Uniwersytetu

Przyrodniczego w Lublinie, a także pracowników nauki w Polsce powiązanych z dyscypliną rolnictwo i ogrodnictwo, a zwłaszcza z sadownictwem – proszę przyjąć ode mnie najlepsze życzenia wszelkiej pomyślności, zdrowia i sukcesów w dalszej pracy naukowo-badawczej oraz wiele zadowolenia i radości w życiu osobistym i rodzinnym.

Fot. Bartłomiej Dąbrowski

Laudacja wygłoszona przez prof. dr. hab. Bohdana Dobrzańskiego jr. w dniu 4 czerwca 2025 r.

Magnificencjo Rektorze, Wysoki Senacie, Dostojni Goście, Szanowni Państwo, Drogie Profesorze!

Zdarzają się w życiu uczelni momenty wyjątkowe. To nie są zwykłe wydarzenia w kalendarzu akademickim. To chwile, gdy wspólnota naukowa pochyla głowę przed osobą, która swoją pracą i postawą ukształtowała nie tylko kierunek badań, ale także etos, ducha i sens uprawiania nauki. Dzisiejsza uroczystość należy właśnie do takich chwil. Doskonale wpisuje się w obchody roku jubileuszowego, w którym nasz uniwersytet świętuje 70. rocznicę funkcjonowania jako samodzielna jednostka prawna, w której to przed 55 laty został powołany do życia Wydział Ogrodniczy.

Bo oto wspólnota akademicka Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie wyraża uznanie nie tylko dla dorobku naukowego, nie tylko dla funkcji pełnionych z godnością, lecz – co najważniejsze – dla całego sposobu bycia Człowieka Nauki, a zarazem jego konsekwencji, pasji, postawy, która w świecie pełnym rywalizacji, skrótów i uproszczeń pozostaje niezmiennie głęboka, autentyczna i inspirująca.

Z najwyższym zaszczycem i głębokim wzruszeniem mam przyjemność wygłosić laudację z okazji nadania tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie profesorowi Kazimierzowi Tomali – postaci wybitnej, a przy tym niezwykle skromnej, o umyśle badacza i sercu nauczyciela, uczonego, wychowawcy, lidera akademickiego, a zarazem osoby o niezwykłej pokorze wobec natury i niezmiennym zachwycie nad zjawiskiem dojrzewającego owocu.

Tradycja nadawania tytułu doktora honoris causa na naszej uczelni sięga 1964 r., kiedy – jeszcze w Wyższej Szkole Rolniczej – po raz pierwszy otrzymała go profesor Laura Kaufman. W roku tym prof. Kazimierz Tomala miał zaledwie osiem lat. Urodził się 1 stycznia 1956 r. w Prusach k. Warki – miejscu na mapie polskiego sadownictwa naznaczonym tradycją. Ziemia ta, obdarzona sadami, już od wczesnych lat kształtowała jego wrażliwość i zainteresowania. Dziś można powiedzieć, że był to początek historii, która splota się z losami polskiego sadownictwa. Trudno nie zauważyć symboliki – już wtedy, być może nieświadomie, złożyły się pierwsze elementy układanki, której obraz po latach stanowi jeden z najpełniejszych portretów naukowca oddanego sadownictwu.

Prawdopodobnie to miejsce urodzenia, zagłębie sadownictwa, wpłynęło na dalszą drogę młodego chłopca, jego zainteresowania i kierunek przyszłej kariery naukowej, której kolejne etapy już od szkoły średniej związane są z ogrodnictwem czy wręcz sadownictwem. Jest absolwentem Wydziału Ogrodniczego SGGW,

Prof. Bohdan Dobrzański jr.

na którym uzyskał w 1980 r. dyplom z wyróżnieniem. Od tego momentu jego osiągnięcia związane są z tą uczelnią. W 1987 r. uzyskał stopień doktora, a jego praca doktorska również została wyróżniona. Stopień doktora habilitowanego nauk rolniczych w zakresie ogrodnictwa – sadownictwa uzyskał w 1996 r., a tytuł profesora nauk rolniczych w roku 2001. Do chwili obecnej pracuje jako nauczyciel akademicki SGGW na stanowisku profesora zwyczajnego w Katedrze Sadownictwa, obecnie w Katedrze Sadownictwa i Ekonomiki Ogrodnictwa. Ścieżka akademicka prof. Tomala to modelowy przykład wierności jednej uczelni – Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie stała się nie tylko miejscem pracy, ale przestrzenią twórczego rozwoju.

W czasach gdy wielu z nas zachłysnęło się nowoczesną aparaturą, metodami pomiarowymi czy wskaźnikami parametrycznymi, prof. Tomala z niezmiennym spokojem badał jabłko. Nie tylko jako obiekt biologiczny, ale jako część większych systemów – ekologicznego, technologicznego, społecznego. W epoce gdy laboratoria błyszczą aparaturą, a granty gonią za modą, prof. Tomala pozostał wierny istocie nauki – pokornemu obserwowaniu natury i wyciąganiu wniosków, które służą ludziom. Nie podążał za modami, lecz za intuicją badacza – i właśnie ta odwaga pozwoliła mu rozwijać obszary, które dziś są nie do przecenienia.

Profesor Tomala jest człowiekiem głębokiej konsekwencji – przez dekady zajmował się jakością owoców i przechowalnictwem. Dzięki jego pracy wiemy dziś, jak i kiedy jabłko oddycha, jak zmienia się jego struktura po zbiorze, jak reaguje w komorze przechowalniczej. Badania Profesora w zakresie jakości i przechowalnictwa owoców doprowadziły do stworzenia rozwiązań, które dziś uznawane są za kanon. Współtworzył zaplecze badawcze SGGW,

Na pierwszym planie rektor Krzysztof Kowalczyk i prof. Kazimierz Tomala

wprowadził nowoczesne technologie przechowalnicze, a jego eksperymenty stały się inspiracją dla kolejnych pokoleń.

Wysoka aktywność naukowa prof. Kazimierza Tomali, prowadzona nieprzerwanie przez ostatnie 50 lat, przypadała na okres rewolucyjnego rozwoju technik przechowalniczych, umożliwiających prowadzenie eksperymentów w wyizolowanych komorach, charakteryzujących się możliwością precyzyjnej regulacji warunków. Większość z nas, uwiedziona możliwościami współczesnej aparatury, rzucała się w wir badań nad jakością owoców, często gubiąc gdzieś po drodze perspektywę kolektywnego funkcjonowania bardziej złożonych układów biologicznych, jakimi są jabłka w okresie dojrzewania i po zbiorze. Ogromny zachwyt budzi intuicja niezależnego badacza, która przez cały okres aktywności naukowej wskazuje profesorowi Tomali najbardziej istotne problemy poznawcze, rozwiązywane w oparciu o najbardziej zaawansowane osiągnięcia techniczne i kroczące w ślad za tym nowe możliwości aparaturowe. Jak zdążyłem się zorientować, takie właśnie „nieuleganie powszechnym trendom” w prowadzeniu badań jest w opinii prof. Tomali źródłem nadziei, że nie znikną z horyzontu aktywności naukowej mniej modne kierunki, bez których postęp naukowy oraz cywilizacyjny naszego społeczeństwa byłby niepełny, a nawet

niemożliwy. Bardzo bliską jest mi również prezentowana wielokrotnie przez prof. Kazimierza Tomalę postawa, zgodnie z którą mobilizacja do prowadzenia badań naukowych na najwyższym poziomie jest czymś odmiennym niż niezdrowa rywalizacja, która potrafi nie tylko zdławić ducha współpracy oraz pracy zespołowej, ale również odebrać radość prowadzenia badań naukowych, których wyniki powinny służyć wszystkim ludziom.

Taką postacią jest prof. Kazimierz Tomala – posiada nie tylko wartościowe osiągnięcia naukowe, ale też wykazuje wybitną aktywność wśród środowisk naukowych czy też grup społecznych, przez które wartość aplikacyjna badań jest niezwykle doceniana.

Nie należałoby do mnie wydawanie eksperckiej oceny Twojej pracy, która obejmuje tak wiele specjalistycznych obszarów badawczych z zakresu sadownictwa, gdyby nie fakt, że Senat powierzył mi, jako byłemu kierownikowi Katedry Sadownictwa, Szkółkarstwa i Enologii, rolę promotora i zaproponował wygłoszenie laudacji z okazji przyznania Ci tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Pełniąc tę funkcję, miałem możliwość poznać i docenić wagę tych badań, chciałbym jednak w tym miejscu zwrócić uwagę na kilka wcześniejszych etapów, które pozwalają mi dokonać analizy Twojej aktywności naukowej, organizacyjnej, popularyzatorskiej i społecznej.

Drogi Profesorze, dobrze wiesz, że mogłem się przyglądać Twym osiągnięciom już od ponad 40 lat, gdyż nasza znajomość sięga roku 1983, kiedy to jeszcze jako adiunkci składaliśmy kontr-oferaty w procesie przetargu w KBN na realizację zamawianego tematu dotyczącego badania jakości owoców. I wiecie Państwo, co się wtedy wydarzyło? Zamiast konkurować – postanowiliśmy połączyć siły. Podjęliśmy się wspólnie realizacji tego tematu w ramach trzech jednostek naukowych, a mianowicie: Instytutu Agrofizyki PAN, Instytutu Sadownictwa i Kwiaciarstwa w Skierniewicach i Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, którą to jednostkę Ty reprezentowałeś. To był początek nie tylko współpracy naukowej, ale i przyjaźni, opartej na wzajemnym zaufaniu, szczerości i przekonaniu, że nauka to nie wyścig, a realizacja wspólnych zamierzeń i pomysłów.

Profesor Tomala przez dziesięciolecia budował nie swoją karierę, ale często działał na rzecz różnych zespołów, pełniąc liczne funkcje z wyboru. Kierował Katedrą, był prodziekanem, dziekanem, prorektorem. Był członkiem licznych komisji dziekańskich, wydziałowych, rektorskich czy senackich, pełniąc w nich często funkcję przewodniczącego. Ale nie zapominał o warsztacie naukowym dla zespołów badawczych. Tworzył zaplecze badawcze – nowoczesne szklarnie, komory przechowalnicze z zaawansowaną kontrolą atmosfery, laboratoria, w których można było prowadzić badania na najwyższym poziomie światowym. W 2024 r. – decyzją Senatu SGGW – został powołany do Rady Uczelni na kolejną kadencję. To nie przypadek – to dowód zaufania.

Jako dydaktyk wypromował ponad 280 dyplomantów i 12 doktorów, a kolejna praca doktorska będzie bronią jeszcze w tym roku. Tak olbrzymia liczba dyplomantów i liczna grupa wypromowanych doktorów świadczy o tym, że prof. Kazimierz Tomala jest osobą lubianą, która oferuje młodym adeptom nauki realizację prac na najwyższym poziomie naukowym, a zarazem gwarantuje, że wyniki badań znajdują szerokie zastosowanie aplikacyjne. Jego absolwenci pracują dziś nie tylko w nauce, ale także w praktyce – rozwijając sadownictwo w Polsce i za granicą. Profesor był

inicjatorem długoterminowych praktyk zagranicznych w Kanadzie i Szwajcarii. Ale co ważne – jego zajęcia łączyły teorię z praktyką, akademicką wiedzę z realnym doświadczeniem. To właśnie dzięki takim nauczycielom – młodzi ludzie nie tylko się uczą, ale rozumieją, po co się uczą. Sam Profesor niezmiennie pozostaje obecny w sali wykładowej, laboratorium, szklarni, a także – co szczególne – na spotkaniach z sadownikami, podczas dni otwartych, targów czy sympozjów. Jest również osobą nowoczesną, korzystającą z aktualnych narzędzi internetowych, a jego wystąpienia, które można było oglądać w social mediach czy podczas zajęć w okresie realizacji wykładów na platformie Teams, były zawsze oglądane nie tylko z zaciekawieniem, ale też ze zrozumieniem przedstawianych przez Profesora zagadnień. To właśnie tam słuchacze mogli uzyskać najnowsze informacje przydatne natychmiast po uzyskaniu najnowszych wyników, a nie dopiero po ich opublikowaniu. To właśnie dzięki tym narzędziom mogliśmy się zorientować, że nie tylko jabłka są obiektem zainteresowań Profesora. Pokazywał nie tylko jabłonie w różnych etapach wzrostu i rozwoju oraz dojrzewania owoców, ale również ciekawe kwiaty oraz wspaniałe zbiory grzybów, które rozpoznaje bez żadnych kłopotów. Prezentacje te uświadamiają nas, że prof. Kazimierz Tomala nie jest specjalistą o wąskich zainteresowaniach badawczych, ukierunkowanych na realizację kariery, ale że jest osobą o szerokich horyzontach, która dzieli się swoją wiedzą ze wszystkimi słuchaczami.

Jego zaangażowanie społeczne budzi podziw. Wygłosił ponad 160 prelekcji, prowadził szkolenia dla mistrzów sadowników, brał udział w licznych audycjach radiowych i telewizyjnych, recenzował artykuły, współorganizował wydarzenia ogólnopolskie – Dni Otwartego Sadu SGGW czy targi FruitPro stały się stałym punktem kalendarza sadowniczego w Polsce.

Najlepszym dowodem siły argumentacji, autorytetu i szerokiego uznania jego wiedzy może być wpływ opinii Profesora, przedstawiane wielokrotnie na konferencjach naukowych czy spotkaniach popularno-naukowych, o czeskiej odmianie jabłoni 'Šampion', nazywanej w Polsce 'Szampion', a w Anglii 'Champion'. Zafascynowanie Profesora walorami zapachowymi i jakością jabłek tej odmiany spowodowało, że stała się w Polsce drugą pod względem produkcji, obejmując 30% rynku.

Nie sposób nie wspomnieć o jego działalności międzynarodowej. Kanada, USA, Chile, Chiny, Nowa Zelandia, Ukraina, Belgia, Włochy czy Japonia – to tylko niektóre z krajów, w których prowadził wykłady, brał udział w konferencjach, często je organizował i budował mosty między polską a światową nauką. A przy tym – co niezwykle – zawsze potrafił być ambasadorem wartości: rzetelności, szacunku, ciekawości świata. Zapraszano go – i to nie raz – nie jako gościa, ale jako partnera w naukowym dialogu, w wyniku czego wygłaszał wykłady na kongresach lub sympozjach jako *keynote speaker*.

Wiele razy było mi dane być świadkiem wspaniałych wystąpień prof. Tomali. Jego erudycja i kultura osobista oraz łatwość rozpoznawania i rozwiązywania problemów pozwalały mu prowadzić wszelkie spotkania naukowe. Dlatego wielokrotnie był wybierany do Rad Naukowych, w których pełnił funkcję przewodniczącego, najpierw w Instytucie Sadownictwa i Kwiaciarstwa, a później w Instytucie Ogrodnictwa w Skierniewicach. Ale nie tylko. Profesor Tomala to również aktywny członek wielu gremiów, takich jak: Komitet Nauk Ogrodniczych PAN, gdzie pełnił funkcję

Od lewej prof. prof. Katarzyna Golan, Katarzyna Dzida, Kazimierz Tomala

wiceprzewodniczącego, Polskie Towarzystwo Nauk Ogrodniczych, Towarzystwo Botaniczne, Towarzystwo Naukowe Warszawskie czy Sekcja III – Nauk Biologicznych, Rolniczych, Leśnych i Weterynaryjnych, Centralna Komisja do Spraw Stopni i Tytułów, a obecnie Rada Doskonałości Naukowej. Recenzował też liczne projekty dla KBN i NCN oraz przygotował ponad 70 recenzji dorobków naukowych, które miały kluczowe znaczenie dla kariery wielu osób.

Nie dziwi więc fakt, że został uhonorowany Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, odznaczeniami branżowymi i uniwersyteckimi. Ale – jak sam mówi – największą nagrodą są ludzie, których spotkał na swojej drodze.

Szanowni Państwo, Drogi Profesorze,

Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie ma dziś zaszczyt i przywilej włączyć pana profesora Kazimierza Tomalę do grona doktorów honoris causa. Nie za publikacje czy realizowane projekty badawcze, lecz za całe życie oddane nauce, studentom, współpracownikom, społeczeństwu. Tytuł doktora honoris causa to więcej niż forma uznania, to znak, że wspólnota akademicka chce powiedzieć: jesteś jednym z nas – nie tylko przez to, co osiągnąłeś, ale przez to, kim jesteś.

Niech ten dzień będzie nie tylko ukoronowaniem dotychczasowej drogi, ale i nowym otwarciem – bo nauka, jak jabłoń, owocuje najpiękniej wtedy, gdy jest pielęgnowana.

W imieniu całej społeczności akademickiej Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie gratuluję z głębi serca i dziękuję.

Fot. Bartłomiej Dąbrowski

Prof. prof. Kazimierz Tomala i Bohdan Dobrzański

Sekretnie życie owoców

Kazimierz Tomala

Zapylenie i zapłodnienie kwiatów

Aby jabłka i gruszki mogły prawidłowo się rozwijać, kluczowe jest skuteczne zapylenie i zapłodnienie kwiatów, prowadzące do powstania nasion w zalążni. Dowodem na skuteczne zapłodnienie są liczne, dobrze wykształcone nasiona, które odgrywają kluczową rolę w prawidłowym wzroście i kształtowaniu owoców. Wzrost jabłek jest procesem składającym się z dwóch etapów. Pierwszy, trwający do ok. czterech tygodni po kwitnieniu, charakteryzuje się intensywnymi podziałami komórkowymi – w tym czasie powstaje od 60 do ponad 100 milionów komórek, które składają się na dojrzały owoc. Następnie rozpoczyna się drugi etap, czyli wzrost objętości komórek, który decyduje o ostatecznej wielkości jabłka.

Kolor jabłek – klucz do jakości

Czerwony kolor jabłek to zasługa antocyjanin i flawonoidów, które znajdują się w wakuolach komórek skórki. Ich synteza jest uwarunkowana genetycznie. W cyklu rozwoju jabłek wyróżnia się dwa główne okresy intensywnej syntezy antocyjanin. Pierwszy przypada na fazę intensywnych podziałów komórkowych, czyli od pełni kwitnienia do ok. 30 dni po tym etapie. Drugi, kluczowy dla wybarwienia owoców, następuje w okresie ich dojrzewania. Jabłka uzyskują intensywne zabarwienie pod warunkiem, że dociera do nich 60–80% światła słonecznego w stosunku do ilości światła nad koronami drzew. Jednym ze sposobów na poprawę koloru jabłek jest rozłożenie białej, odbijającej światło folii odbłaskowej na pasie murawy na 2–3 tygodnie przed zbiorem.

Zaopatrzenie jabłek w wapń

Dystrybucja wapnia w obrębie korony drzewa jest nierównomierna – jabłka z górnych partii korony zawierają mniej wapnia niż te z jej środkowej części, które są jednocześnie bogatsze w potas. Dodatkowo, wapń nie jest jednorodnie rozmieszczony w miąższu owoców – największe jego stężenie znajduje się wokół komór nasiennych i w zagłębieniu szypułkowym, a najmniejsze tuż pod

skórką i w okolicach kielicha. Ponieważ wapń nie ulega swobodnej translokacji w owocu, może to prowadzić do lokalnych niedoborów i zwiększać ryzyko chorób fizjologicznych. Podczas przechowywania jabłek wzrasta poziom szczawianów i octanów, które wiążą wapń i zmniejszają jego aktywność fizjologiczną. Ponieważ ponad połowa wapnia w miąższu występuje w postaci połączeń organicznych i nieorganicznych, jego biologicznie czynna frakcja jest stosunkowo mała. Aby skutecznie uzupełniać wapń, stosuje się od 3–5 do nawet 9 opryskiwań roztworami soli wapnia.

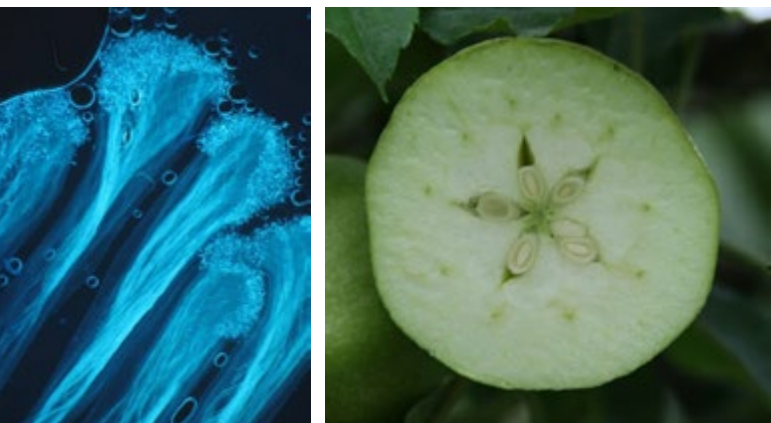
Optymalny termin zbioru owoców

W miarę wzrostu jabłek obserwuje się stopniowe zmniejszanie intensywności oddychania, która osiąga swoje minimum tuż przed dojrzałością zbiorczą, po czym ponownie wzrasta, osiągając szczytowy poziom określany mianem klimakterium. To właśnie wtedy owoce uzyskują pełnię swoich cech sensorycznych, takich jak aromat i charakterystyczny dla danej odmiany smak. Z upływem czasu owoce przechodzą w fazę starzenia, prowadzącą do rozpadu tkanek i stopniowego obumierania fizjologicznego. Aby wydłużyć trwałość przechowalniczą, kluczowym elementem jest opóźnienie momentu klimakterium, co łatwiej osiągnąć poprzez precyzyjne określenie optymalnego terminu zbioru. Jednym ze sposobów jest analiza autokatalitycznego wzrostu syntezy etylenu. Równie skuteczną metodą jest indeks Streifa, uwzględniający trzy parametry: jędrność miąższu (kG) dzieloną przez iloczyn wyniku testu skrobiowego (1–10) oraz zawartości ekstraktu (Brix).

Etylen i sposoby ograniczania jego niekorzystnego wpływu na pozbiornicze dojrzewanie owoców

Dojrzewanie owoców to dynamiczny proces fizjologiczny, w którym zachodzą liczne zmiany kształtujące ich wartość sensoryczną i jakość konsumpcyjną. Kluczowe modyfikacje obejmują zmianę barwy skórki poprzez degradację chlorofilu, utratę jędrności spowodowaną osłabieniem połączeń międzykomórkowych w miąższu, modyfikację profilu smakowego poprzez hydrolizę skrobi do cukrów prostych oraz redukcję stężenia kwasów organicznych. Istotnym elementem dojrzewania jest również intensyfikacja aromatu wynikająca z biosyntezy lotnych związków aromatycznych.

Owoce, pozostając aktywne metabolicznie również po zbiorze, kontynuują proces oddychania, co prowadzi do stopniowej utraty ich jakości. Intensywność oddychania owoców zależy m.in. od temperatury. W niskiej temperaturze spowalnia się nie tylko oddychanie, ale także produkcja etylenu. Jednym ze sposobów ograniczenia negatywnego wpływu etylenu na owoce jest zastosowanie atmosfery kontrolowanej. Redukcja tlenu obniża intensywność produkcji etylenu – kluczowego czynnika stymulującego dojrzewanie. Aby skutecznie ograniczyć jego wpływ, stężenie etylenu w otoczeniu owoców powinno wynosić mniej niż 1 µl/l, co można osiągnąć zwłaszcza w warunkach dynamicznie kontrolowanej

Skuteczne zapylenie i zapłodnienie: po lewej – pięć zapylonych znamion i setki łagiewek rosnących do zalążni (zapowiedź dorodnego jabłka), fot. M. Bieniasz; po prawej – zawiązek z licznymi nasionami (efekt dobrego zapylenia i zapłodnienia), fot. K. Tomala

atmosfery. W takich warunkach owoce oddychają znacznie wolniej, co prowadzi do opóźnienia procesu dojrzewania. Dodatkowo, zwiększone stężenie CO_2 w powietrzu nie tylko spowalnia oddychanie, ale także hamuje syntezę kwasu 1-aminocyklopropano-1-karboxylowego, który jest prekursorem etylenu.

Skutecznym sposobem na przedłużenie okresu przechowywania jabłek i gruszek jest pozbiornicze traktowanie ich 1-MCP. Mechanizm działania 1-MCP opiera się na jego zdolności do wiązania się z receptorami etylenu i blokowania ich aktywności. Sadownicy mają do dyspozycji także preparat zawierający 1-MCP, przeznaczony do stosowania w sadzie przed zbiorom jabłek. Jego zastosowanie wydłuża optymalne okno zbioru o 2–3 tygodnie bez ryzyka pogorszenia zdolności przechowalniczej owoców.

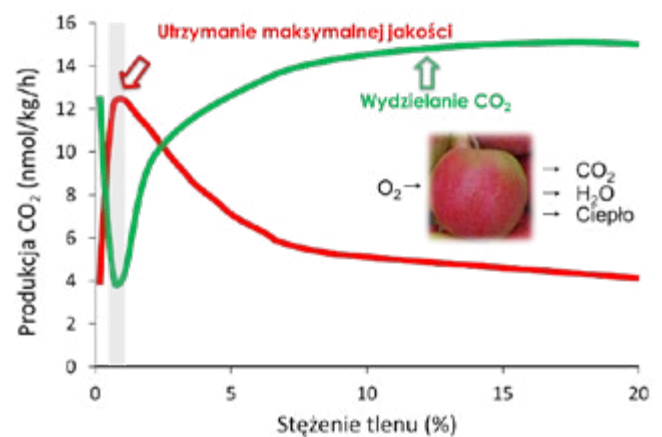
Istotnym atutem stosowania 1-MCP jest oszczędność energii elektrycznej. Owoce traktowane tym związkiem wymagają mniej intensywnego chłodzenia, co pozwala ograniczyć zużycie energii na potrzeby urządzeń chłodniczych nawet o 25%, a płuczek CO_2 – o 20%. W przypadku owoców wrażliwych na nadmiar CO_2 , zastosowanie 1-MCP może jednak zwiększać ich podatność na uszkodzenia wywołane zbyt wysokim stężeniem tego gazu.

Jabłko – więcej niż owoc

Jabłko od wieków zajmuje wyjątkowe miejsce w kulturze, mitologii i literaturze, będąc symbolem wiedzy, piękna i zdrowia. Nie jest to owoc zwyczajny – jego wartość wykracza daleko poza smak, obejmując aspekty zdrowotne, estetyczne i kulturowe. Intensywne wybarwienie skórki, doskonała jędrność miąższu i wyjątkowy aromat to efekt wieloletnich badań oraz precyzyjnej selekcji, łączących naturalne właściwości owocu z osiągnięciami nowoczesnej technologii sadowniczej. To świadectwo harmonii między nauką a przyrodą, które pozwala cieszyć się jabłkiem w najlepszej możliwej formie. Jak mówi stare przysłowie: „Jedz jabłka z rana i wieczora, a unikniesz doktora” – może właśnie w tych prostych słowach kryje się prawda, którą współczesna dietetyka na nowo odkrywa, doceniając niezwyklej potencjał tego owocu w profilaktyce zdrowotnej.

Biała folia odbłaskowa zastosowana w celu lepszego wybarwienia jabłek.
Fot. K. Tomala

Intensywność oddychania jabłek zależnie od stężenia tlenu

Uszkodzenie miąższu nadmiarem CO_2 (a – jabłko, b – gruszka)
Fot. K. Tomala

Tytuł doktora honoris causa Politechniki Bydgoskiej im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich dla prof. dr hab. Joanny Barłowskiej

21 maja 2025 r. na Politechnice Bydgoskiej im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich odbyła się uroczystość nadania tytułu doktora honoris causa prof. dr hab. Joannie Barłowskiej z Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie.

Profesor Joanna Barłowska jest dwudziestą osobą, i jednocześnie pierwszą kobietą, wyróżnioną honorowym doktoratem przez Politechnikę Bydgoską.

W trakcie uroczystości rektor Politechniki Bydgoskiej prof. dr hab. Marek Adamski podkreślał, że: „Prof. Barłowska zapisała się na kartach historii polskiej nauki jako ceniona zootechnik i wiodąca specjalistka z zakresu mleczarstwa. Zrealizowała szereg projektów badawczych. Jej dorobek naukowy zyskał uznanie nie tylko wśród środowiska akademickiego w kraju, ale także za granicą. Z wyników badań profesor korzystają praktycy, w tym hodowcy bydła, ekolodzy, producenci żywności, co znacząco przyczynia się do efektywności produkcji i przetwórstwa mleka. Działalność prof. Barłowskiej charakteryzuje pełne pasji zaangażowanie i nowatorskie podejście oraz niebywała aktywność związana z popularyzacją wiedzy. [...] Profesor ściśle współpracuje z wieloma organizacjami rolniczymi, instytucjami zajmującymi się certyfikacją i kontrolą żywności, spółdzielniami mleczarskimi i ośrodkami doradztwa rolniczego”.

Promotor prof. dr hab. Anna Sawa w laudacji zaznaczyła, że: „Pani Profesor dr hab. Joanna Barłowska jest wybitną uczoną w dziedzinie nauk rolniczych, posiada ugruntowany dorobek, który wniósł istotny wkład w rozwój nauk zootechnicznych, wytrawną znawczynią zagadnień związanych z technologią żywności i żywienia, należy do czołowych specjalistów z zakresu technologii mleczarstwa w kraju, cieszy się też uznaniem za granicą. Jej badania mają nowatorski charakter naukowy i duże walory użyteczne, związane głównie z trendami w produkcji i przetwórstwie mleka. Skala i zakres jej aktywności poza obszarem prowadzonych badań naukowych jest ogromna, ponieważ Pani Profesor z talentem i pasją prowadzi dydaktykę, wychowuje młodą kadrę naukową, wykazuje dużą aktywność w organizacji nauki, swoją mądrością i życzliwością dzieli się ze wszystkimi”.

Dorobek recenzowali: prof. dr hab. inż. Piotr Guliński z Uniwersytetu w Siedlcach, prof. dr hab. Jan Miciński z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie i prof. dr hab. dr h.c. multi Tadeusz Szulc z Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu.

Prof. dr hab. Piotr Guliński w zakończeniu recenzji stwierdził: „Podsumowując działalność naukowo-dydaktyczną oraz organizacyjną profesor Joanny Barłowskiej, myślę, że można ją uznać za wybitną, pełną pasji twórczej, charakteryzującą się ogromnym zaangażowaniem. Niezmiernie wartościowa i inspirująca jest jej

postawa wobec pracowników, współpracowników, kolegów i przyjaciół. Profesor Joanna Barłowska poprzez swoje niekwestionowane osiągnięcia naukowe dołączyła do grona wybitnych i cenionych zootechników w kraju. Należy podkreślić szczególnie ważną pozycję Kandydatki w zakresie badań nad oceną jakości oraz przydatności technologicznej mleka. Profesor Joannę Barłowską wyróżnia pasja naukowa, umiejętność pracy w zespołach badawczych oraz otwartość na nowe koncepcje naukowe. Uważam, że poprzez swoją działalność naukowo-badawczą, opublikowane prace naukowe i działalność w towarzystwach i organizacjach naukowych wywarła zauważalny wpływ na kształt współczesnej wiedzy zootechnicznej w kraju z zakresu oceny surowców zwierzęcych. Z fragmentarycznej analizy elementów działalności profesor Joanny Barłowskiej wyłania się osobowość uczonego, utalentowanego nauczyciela i wychowawcy, zasługująca w pełni na wyróżnienie najwyższą godnością akademicką. Zatem z pełnym uznaniem popieram inicjatywę Senatu Politechniki Bydgoskiej im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich o wyróżnienie profesor doktor habilitowanej Joanny Barłowskiej tytułem doktora honoris causa”.

Prof. dr hab. Jan Miciński w konkluzji swojej opinii napisał: „Dokonując oceny całokształtu dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego pani profesor Joanny Barłowskiej w postępowaniu o nadanie prestiżowej i najwyższej godności akademickiej – doktora honoris causa, z pełnym przekonaniem i stanowczością stwierdzam, że jej działalność jest bardzo bogata i wszechstronna

Prof. prof. Joanna Barłowska i Zygmunt Litwińczuk

Prof. Bartosz Sotowiej składa gratulacje

i wynika z ogromnej wiedzy i pracowitości. Osiągnięcia potwierdzają jej wybitną osobowość, wielki talent, zamiłowanego dydaktyka pracującego z wielkim poświęceniem i misją wychowawczą skierowaną głównie do młodzieży akademickiej. Dlatego też z wielkim uznaniem popieram wnioski o nadanie profesor Joannie Barłowskiej tytułu doktora honoris causa Politechniki Bydgoskiej im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich”.

Prof. dr hab. dr h.c. multi Tadeusz Szulc podsumował swoją recenzję następująco: „Z całym przekonaniem wyrażam opinię, że

profesor Joanna Barłowska zasługuje na wyróżnienie godnością doktora honoris causa. Ten tytuł honorowy stanowić będzie wyraz uznania nie tylko dla jej unikalnego, bogatego i cennego dorobku naukowego, ale też twórczej aktywności w organizacji nauki, edukacji i życia akademickiego. Znając prof. Joannę Barłowską, uważam, że nadanie jej tej prestiżowej godności będzie inspiracją dla tej młodej utalentowanej uczoney do dalszej twórczej działalności”.

Red.

Fot. Ryszard Wszolek, Przemysław Jankowski

Rola lokalnych ras zwierząt gospodarskich w zapewnieniu światowego bezpieczeństwa żywnościowego

Joanna Barłowska

Bezpieczeństwo żywnościowe definiowane jest przez FAO jako sytuacja, w której wszyscy ludzie przez cały czas mają fizyczny, społeczny i ekonomiczny dostęp do wystarczającej, bezpiecznej i pożywej żywności, która spełnia ich potrzeby i preferencje żywieniowe, umożliwiające aktywne i zdrowe życie.

W ostatnich dziesięcioleciach odnotowuje się stały wzrost popytu na żywność pochodzenia zwierzęcego. Przewiduje się, że do 2050 r., aby wyżywić ponad 9 mld ludzi, potrzebny będzie wzrost produkcji żywności ogółem o 50–70%. Dotyczyć to będzie głównie Ameryki Łacińskiej, Azji Południowej i Chin. Produkcja żywności pochodzącej od zwierząt gospodarskich jest silnie skoncentrowana na niewielkiej grupie gatunków. Choć udomowiono ponad 30

gatunków ssaków i ptaków, to tylko 3 gatunki (bydło, kury i świnie) odpowiadają za około 88% rocznej światowej produkcji mięsa, 2 gatunki (bydło i bawoły) za około 96% produkcji mleka i tylko 1 gatunek (kury) za około 92% produkcji jaj. W obrębie tych gatunków pojedyncze rasy stanowią w dużej części o produkcji żywności pochodzenia zwierzęcego, np. bydło rasy holsztyńskiej utrzymywane jest w 132 krajach, a kury leghorn – w 52. Przyjmuje się, że ponad połowa światowej produkcji wieprzowiny i 70% światowej produkcji mięsa drobiowego pochodzi z bezrolnych, zintensyfikowanych systemów produkcji, w których utrzymywane są z reguły rasy międzyrasowe. Szacuje się, że takie systemy są równomiernie podzielone między kraje o wyższych, niższych i średnich dochodach.

<https://guardian.ng/business-services/value4dairy-consortium-scales-up-domestic-cow-breeding/>

Zrównoważona produkcja zwierzęca oraz przyszłe bezpieczeństwo żywnościowe wymagają jednak dostępu do szerokiej gamy zasobów genetycznych zwierząt. Wskazuje się, że globalne bezpieczeństwo żywnościowe w krajach rozwijających się powinno być oparte na wykorzystaniu potencjału drobnych gospodarstw, a nie na dalszej intensyfikacji rolnictwa. Mając na uwadze wciąż nieefektywne wykorzystywanie żywności, gdzie około 30% jest marnowane, kolejne 30% przeznaczane na paszę dla zwierząt gospodarskich, powodując przy tym dodatkowe negatywne skutki środowiskowe, konieczne jest poszukiwanie kompromisu pomiędzy intensyfikacją produkcji a ochroną różnorodności biologicznej. Istotnym problemem do rozwiązania staje się więc nie tylko problem braku żywności na świecie, pomimo że jest ona w niektórych krajach produkowana w nadmiarze, ale niewłaściwa jej dystrybucja.

Według dokumentu wydanego przez FAO zgłoszono na świecie łącznie 8859 ras, w tym 7739 to rasy lokalne (zgłoszone tylko w jednym kraju), a 1120 to rasy transgraniczne (zgłoszone w więcej niż jednym kraju). Łącznie 2360 ras jest klasyfikowanych jako zagrożone wyginięciem (27% wszystkich ras). Największa liczba lokalnych ras zwierząt gospodarskich występuje na terenie Europy i Kaukazu – 3322 (2154 – ssaki i 1168 – ptaki). W wielu przypadkach, jak np. w Azji, Afryce, na Bliskim i Środkowym Wschodzie czy w Południowo-Zachodnim Pacyfiku [na wyspach Południowo-Zachodniego Pacyfiku] duży odsetek ras nie ma określonego statusu zagrożenia.

Rasy rodzime zachowały wyjątkowe kombinacje/układy genów, których wzajemne oddziaływanie decyduje o występowaniu określonych cech, typowych dla tych zwierząt, takich jak większa zdrowotność, długowieczność, a także inne cechy funkcjonalne. Rasy lokalne, utrzymywane głównie w drobnych gospodarstwach, powstały w trudnych warunkach związanych z niedoborem paszy, zasobów wodnych, specyficznym klimatem oraz kontaktem z czynnikami chorobotwórczymi lub pasożytami. Dzięki temu wykształciły wiele cech adaptacyjnych, które zwiększają ich przeżywalność, co sprzyja przetrwaniu populacji, a geny odpowiedzialne za taki stan rzeczy mogą odgrywać znaczącą rolę w umożliwianiu zwierzętom życia w stresujących warunkach.

Produkty pochodzące od zwierząt ras lokalnych, które utrzymywane są w tradycyjnych systemach chowu (korzystają z wypasu na użytkach zielonych lub mają możliwość swobodnego wyszukania pokarmu), wyróżniają się wyższą jakością w porównaniu z pozyskiwanymi od ras wysoko produkcyjnych, utrzymywanych

w intensywnych systemach chowu. Wielu autorów wskazuje, że mięso (wołowe, wieprzowe, drobiowe) pozyskiwane od tych ras charakteryzuje się lepszą smakowością. Z kolei mleko pozyskiwane od lokalnych ras krów, kóz, które są z reguły utrzymywane w tradycyjnych systemach chowu, zawiera więcej substancji biologicznie czynnych (większy udział wielonienasyconych kwasów tłuszczowych, w tym n-3, większa zawartość białek serwatkowych i witamin lipofilnych). Ponadto mleko krów ras lokalnych charakteryzuje się korzystniejszymi parametrami krzepliwości, co jest istotne przy produkcji serów. Podobnie jest w przypadku mięsa (m.in. korzystniejszy profil kwasów tłuszczowych) i jaj (wyższa zawartość witaminy A i niższa proporcja n-6/n-3 PUFA). Mięso pozyskiwane od zwierząt ras lokalnych cechuje się ponadto dobrymi właściwościami fizykochemicznymi.

W krajach rozwijających się sektor produkcji zwierzęcej reprezentuje prawie 1 miliard drobnych producentów żywego inwentarza, którzy często korzystają z posiadanych przez siebie użytków zielonych. Są to w dużej mierze gospodarstwa rodzinne, niskonakładowe, stosujące systemy mieszane lub trawiaste. Dają one utrzymanie ubogiej ludności wiejskiej i jednocześnie zapewniają bezpieczeństwo żywnościowe danego kraju, ponieważ lokalne rasy zwierząt, przystosowane do często trudnych warunków środowiskowych, dostarczają wiele produktów żywnościowych. Rasy te wykorzystywane są również do produkcji żywności w „bezzrolniczych” systemach przemysłowych. Oszacowano, że udział tych ras lub ich krzyżówek (utrzymywanych głównie w systemach przemysłowych) w produkcji mięsa wieprzowego i drobiowego oraz jaj w 2005 r. wyniósł ponad 80%. Rasy rodzime mają istotne znaczenie w krajach, w których jest poważny problem z zapewnieniem bezpieczeństwa żywieniowego mieszkańców i mają potencjał do produkcji żywności w przyjazny dla środowiska sposób.

Afrykę Południową zamieszkuje 345 mln ludzi, z czego 30,6% ma poważne problemy z żywnością, 8% jest niedożywionych, a 50% żyje za mniej niż 1 USD dziennie. Większość populacji tego regionu (ok. 70%) związana jest z rolnictwem. Utrzymywana jest tam duża liczba zwierząt gospodarskich, zwłaszcza przeżuwaczy, które stanowią do 20–25% wszystkich przeżuwaczy na świecie. Populacja bydła w tym regionie liczy ok. 64 mln sztuk, z czego 75% jest utrzymywane w ramach systemów drobnych gospodarstw i składa się głównie z rodzimych ras tropikalnych. Bydło to przyczynia się bezpośrednio do zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego poprzez dostarczanie żywności (mięsa, krwi, mleka) oraz pośrednio przez sprzedaż żywych zwierząt, produktów i/lub produktów ubocznych w celu uzyskania dochodu pieniężnego. Prognozy wskazują, że do 2050 r. 61% światowej produkcji

<https://www.sasso-poultry.com/en/news/the-role-women-play-in-small-scale-poultry-in-kenya/>

mleka będzie przypadało na kraje rozwijające się, w tym tropikalne. W celu zaspokojenia popytu na mleko w tamtych regionach świata wymagane będzie wprowadzenie wysoko wydajnych ras mlecznych bydła w celu poprawy produkcji mlecznej w systemach intensywnych. Utrzymanie tych ras bydła w warunkach tropikalnych wymaga jednak kosztownych inwestycji na pozyskanie dobrej jakości pasz, utrzymanie, zarządzanie i łagodzenie stresu cieplnego. Dlatego też krzyżowanie autochtonicznych ras bydła, których wydajność laktacyjna waha się od 1200 kg do 2000 kg w różnych regionach tropikalnych z 50% udziałem genów różnych linii *Bos taurus* (fryzyjska, holsztyńsko-fryzyjska, jersey) jest korzystniejszym rozwiązaniem.

Małe przeżuwacze (kozy i owce) odgrywają ważną rolę w zapewnianiu bezpieczeństwa żywnościowego w krajach rozwijających się. Wynika to z faktu, że rolnicy uznają je za alternatywną możliwość zwiększenia swoich dochodów. Ponadto nie ma religijnych przesłanek dotyczących spożywania mięsa i mleka od tych zwierząt. Małe przeżuwacze dobrze sprawdzają się w systemach produkcji pasterskiej, gdyż mają unikalne cechy biologiczne, m.in. krótki okres ciąży, wysoką płodność, szybkie tempo wzrostu, wysoki współczynnik konwersji paszy, dużą odporność na choroby, a także łatwą zbywalność na rynku. Porównawcza analiza ekonomiczna małych gospodarstw rolnych zajmujących się hodowlą bydła i małych przeżuwaczy wykazała, że pod względem efektywności wykorzystania zasobów produkcja bydła i małych przeżuwaczy jest niemal równa. W Afryce zarejestrowanych jest 100 lokalnych ras kóz i 102 owiec, a w Azji odpowiednio: 203 i 269. Kozy są głęboko osadzone w niemal każdej kulturze afrykańskiej i mają istotne znaczenie ekonomiczne, szczególnie dla ubogich rolników. Są trzymane w małych stadach (ok. 10 szt.) na mieszanych farmach w całej Afryce Subsaharyjskiej, od wilgotnych stref przybrzeżnych w Afryce Zachodniej po wyżyny Etiopii. Mogą one swobodnie wypasać się na pastwiskach komunalnych lub sezonowo na ugorach i są wykorzystywane w kierunku mlecznym i mięsnym.

Produkcja drobiu na małą skalę stanowi integralne źródło utrzymania ludzi przez tysiące lat, wzbogacając dietę, zwiększając dochody oraz bezpieczeństwo żywnościowe i żywieniowe biedoty wiejskiej. W krajach o niższych dochodach (Ameryka Południowa, Karaiby, Azja Wschodnia, Pacyfik) 55% gospodarstw domowych utrzymuje drób (głównie kury), a następnie bydło (50%) i kozy (42%). Drób jest własnością 75% gospodarstw wiejskich w Azji Wschodniej i Pacyfiku, 78% w Ameryce Południowej i na Karaibach oraz 57% w Afryce Subsaharyjskiej. Rodzime rasy kur są lepiej przystosowane do lokalnych warunków, mogą rosnąć i nieść jaja przy minimalnym zaopatrzeniu w paszę, są bardziej odporne na lokalne szkodniki, pasożyty i choroby niż rasy egzotyczne lub hybrydy.

Istotne miejsce w zapewnianiu bezpieczeństwa żywnościowego mieszkańców Afryki ma wieprzowina i pomimo ograniczeń religijnych, które historycznie ograniczały hodowlę trzody chlewnej w niektórych jej regionach, nadal jest ona znacząca. Afryka posiada wiele lokalnych ras świń, które genetycznie przystosowały się do przetrwania w trudnych warunkach, takich jak wysokie temperatury, choroby i ograniczony dostęp do pożywienia. Produkcja trzody chlewnej ma duży potencjał wzrostu produktywności ze względu na szybkie tempo wzrostu, krótszy odstęp międzypokoleniowy, dobrą efektywność wykorzystania paszy i duże mioty w porównaniu z bydłem. Poza tym lokalna produkcja trzody chlewnej ze względu

<https://www.discoveraltai.com/horse-milk/>

na łatwość zarządzania i płodność tego gatunku staje się atrakcyjną opcją dla wielu drobnych rolników.

Omawiając znaczenie ras lokalnych reprezentujących różne gatunki zwierząt gospodarskich w zapewnianiu bezpieczeństwa żywnościowego, warto również wspomnieć o koniach. Na terenach Mongolii utrzymywana jest jedna z najstarszych ras autochtonicznych – koń mongolski. Od niepamiętnych czasów ludy mongolskie wykorzystywały te konie jako źródło pożywienia i korzystały z ich dużej zdolności do przemieszczania się. Pomimo że Mongołowie mogą utrzymywać inne gatunki (owce i bydło), to ze względu na swój koczowniczy tryb życia konie tej rasy najlepiej eksploatują rozległe obszary o niskim zagęszczeniu produkcji roślinnej.

Należy zaznaczyć, że na terenie Europy lokalne rasy zwierząt również znajdują swoją niszę w produkcji żywności. Od ok. ćwierćwiecza Unia Europejska kładzie duży nacisk na zrównoważony rozwój obszarów wiejskich, ochronę środowiska, zachowanie bioróżnorodności i dobrostanu zwierząt. Zwierzęta ras lokalnych utrzymywane są powszechnie na użytkach zielonych, gdzie stosowane są pasterskie i mieszane systemy uprawowo-hodowlane na małą skalę. Zwierzęta te dostarczają szeroką gamę produktów i usług lokalnej społeczności, przy niskim lub średnim wykorzystaniu nakładów zewnętrznych. Należy zaznaczyć, że produkty pozyskiwane od lokalnych ras zwierząt (mięso, produkty mięsne, sery i inne produkty mleczne) sprzedawane są często pod nazwą pochodzenia lub innymi znakami jakości. Oznaczanie takiej żywności znakami pochodzenia pomaga konsumentom w podejmowaniu decyzji o zakupie wysokiej jakości i bezpiecznej żywności. Konsumenti coraz częściej sięgają po taką żywność, gdyż mają pewność, że jest ona unikatowa, smaczniejsza, zawierająca z reguły mniej substancji dodatkowych i jednocześnie powtarzalna, pomimo że muszą zapłacić za nią więcej niż za produkowaną masowo.

Podsumowując, należy stwierdzić, że rasy wysoko produkcyjne, międzynarodowe, utrzymywane w intensywnych systemach produkcji będą nadal w głównej mierze decydować o bezpieczeństwie żywnościowym świata. Systemy intensywne stanowią niestety dużą presję na środowisko. W krajach rozwijających się istotne znaczenie w produkcji żywności mają również ekstensywne, niskonakładowe systemy produkcji, w których utrzymywane są lokalne rasy zwierząt, które również mają istotne znaczenie w zapewnianiu bezpieczeństwa żywnościowego świata.

Srebrny medal dla wynalazku Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie

10 maja zakończyły się 124. Międzynarodowe Targi Wynalazczości „Concours Lépine”, organizowane pod patronatem prezydenta Francji, poświęcone transferowi technologii i wdrażaniu postępu technicznego do gospodarki.

Z przyjemnością informujemy, iż zaprezentowany na targach wynalazek Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie „Para oligonukleotydowych starterów do wykrywania oraz sposób wykrywania allelu dominującego genu odporności na rdzę koronową Pc101 pochodzącego z *Avena sterilis* PI 334961 w genomie owsa zwyczajnego (*Avena sativa* L.)” zyskał uznanie międzynarodowego jury i nagrodzony został srebrnym medalem w sekcji transferu technologii i wdrażania postępu technicznego.

Autorami wynalazku są: dr hab. Edyta Paczos-Grzęda, prof. uczelni; mgr inż. Joanna Lech; dr inż. Sylwia Sowa; dr inż. Aneta Kroluk; prof. dr hab. Krzysztof Kowalczyk.

Wynalazek dotyczy molekularnego narzędzia diagnostycznego, zaprojektowanego w celu przyspieszenia selekcji odmian owsa odpornych na rdzę koronową. Metoda umożliwia badania przesiewowe roślin na wczesnym etapie, zapewniając szybsze i bardziej wydajne procesy hodowlane bez konieczności przeprowadzania czasochłonnych testów fitopatologicznych. Przedmiotem wynalazku jest sposób identyfikacji w roślinach owsa allelu dominującego genu odporności na rdzę koronową Pc101 wprowadzonego

do owsa zwyczajnego z dzikiego gatunku owsa *Avena sterilis* genotyp PI 334961. Identyfikacja specyficznego produktu świadczy o obecności allelu dominującego w badanym materiale roślinnym w formie homozygotycznej lub heterozygotycznej, umożliwiając hodowcom wybór właściwych linii w procesie hodowlanym ukierunkowanym na uzyskanie odmian o wysokiej odporności na porażenie grzybem *Puccinia coronata* f. sp. *avenae*. Prace nad rozwojem technologii prowadzone są w Instytucie Genetyki, Hodowli i Biotechnologii Roślin na Wydziale Agrobiotechnologii Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie.

W 2025 r. Targi „Concours Lépine” zgromadziły ponad 600 innowacyjnych rozwiązań prezentowanych przez wystawców z 13 krajów świata, m.in. z Polski, Niemiec, Hiszpanii, Wielkiej Brytanii, Belgii, Maroka, Tajwanu, Chin. Wynalazki prezentowano w sektorach branżowych oraz sektorach narodowych, w tym w Pawilonie Polskim. W międzynarodowym gronie wystawców znalazł się także Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie, reprezentowany przez pracowników Centrum Transferu Technologii – Iwonę Niezgodę, dyrektora CTT oraz Agnieszkę Komarzeniec, specjalistę CTT. Wydarzenie było doskonałą okazją do promocji innowacyjnego rozwiązania opracowanego przez twórców z uczelni oraz do licznych rozmów z przedstawicielami środowisk naukowych i biznesowych.

Międzynarodowe Targi Wynalazczości „Concours Lépine” organizowane w Paryżu od 1901 r. poświęcone są innowacyjnym rozwiązaniom, transferowi technologii oraz wdrażaniu postępu technologicznego do gospodarki. Co roku prezentowane wynalazki oceniane są przez międzynarodowy zespół jurorów. Jury przyznaje medale w czterech gradacjach: złote, srebrne, brązowe oraz Stowarzyszenia Francuskich Wynalazców i Producentów. W ocenie rozwiązań jury bierze pod uwagę poziom nowatorstwa, poziom techniki i technologii, zapotrzebowanie społeczne, możliwości wdrożenia i sprzedaży, potwierdzenie skuteczności rozwiązań stosownymi wynikami badań.

Serdeczne gratulacje dla twórców wynalazku!

Tekst i fot. Agnieszka Komarzeniec

Wspomnienia z jubileuszu Biblioteki

W roku jubileuszu 70-lecia istnienia Biblioteki Głównej w wyjątkowo uroczysty sposób obchodziliśmy Dzień Bibliotekarza i Bibliotek. Tradycyjnie odbyło się spotkanie bibliotekarzy aktywnych zawodowo i emerytowanych, a towarzyszyło mu otwarcie okolicznościowej wystawy w naszej Izbie Pamięci. Wystawa była poświęcona pracy bibliotekarza na przestrzeni ostatnich dziesięcioleci, zmieniającej się radykalnie w zakresie techniki i organizacji, ale minimalnie pod względem budowania zasobów. Współcześni mogą docenić postęp technologiczny, jaki się dokonał, a który znacząco ułatwia pracę. Jednocześnie wciąż warto przypominać misję biblioteki, którą technologia, kreując nową rzeczywistość, przesłania. Dziś nie wracamy już do benedyktyńskiej pracy nad książką i jej ręcznym opisem – bibliotekarz częściej koncentruje się na metainformacji o książce czy artykule, a nawet na wirtualnym udostępnianiu badań naukowych. A jeszcze nie tak dawno obowiązywały katalogi kartkowe, zasady wypożyczania były zupełnie inne, świat wirtualny był czymś tak odległym, że prawie nierealnym do implementacji w pracy bibliotekarza. Nasza wystawa była więc jak zderzenie całkowicie odmiennych rzeczywistości.

Owo zderzenie i iskrzące emocje stały się katalizatorem wspomnień, porównań, wzajemnych motywacji i inspiracji na przyszłość. Warto odtworzyć kilka wypowiedzi i podjętych wątków. Pani Marta Kęsik, kiedyś bibliotekarz (1978–1991) i dyrektor (1991–2012) naszej biblioteki, na pytanie Agnieszki Szymczak: „Jak się pracowało bez komputerów, systemów bibliotecznych, Internetu?”, odpowiedziała: „Nie wyobrażaliśmy sobie, że można inaczej. Były karty katalogowe, które się wypełniało tzw. druczkiem bibliotecznym. Nawet maszyny do pisania, wydawałoby się narzędzia podstawowe, nie były na początku czymś oczywistym. Zapisany odręcznym pismem druczek to przez dziesięciolecia była podstawa w pracy bibliotekarza. Mamy tego świadectwo, przeglądając dziś tak liczne katalogi na parterze biblioteki, dostępne raczej jako pamiątka przeszłości niż pomoc w wyszukiwaniu interesujących informacji”. Pierwsze

elementy informatyzacji naszej biblioteki pojawiły się w latach dziewięćdziesiątych, jak wspomina M. Kęsik: „Dostaliśmy, środowisko lubelskich uczelni, pieniądze z fundacji Andrew Mellona i za nie został zakupiony system i komputery, przeprowadzone było szkolenie. No i to powoli się rozwijało”.

Pierwsze komputery w niczym nie przypominały tych, z których dziś korzystamy – ani wizualnie, ani operacyjnie. Nie były również skonfigurowane z żadną siecią. O Internecie słyszano, ale nikt przez długi czas nie korzystał z tego udogodnienia, gdyż nie istniał żaden system przeznaczony do pracy bibliotekarza. Zanim wdrożono system biblioteczny, minęło wiele lat. Biblioteka – serce nauki – długo oczekiwała na swój rozrusznik usprawniający pracę i ułatwiający korzystanie z zasobów. W zakresie informatyzacji i usieciowienia obecnie każdy dzień przynosi nowe możliwości. Dziś Internet nie jest już czymś niezwykłym, dziś rozglądamy się za techniką VR (ang. *virtual reality*, rzeczywistość równoległa, tworzona komputerowo), ale to dopiero przyszłość.

Ze wspomnień byłej pani dyrektor wyłania się świat lokalny, pozabawiony dzisiejszych oczywistości komunikacyjnych – Internetu,

Przemawia dyrektor BG Paulina Studzińska-Jaksim

telefonu komórkowego. Pozornie świat skromny, a jednak pełen bliskich relacji, które wytrzymały próbę czasu. Świat, w którym dbałość o kulturę, życzliwość i empatię były czymś niesłychanie ważnym, a więzi, które powstały wówczas – w latach osiemnastych czy dziewiętnastych – trwają do dziś. Wspominała owe więzi w pracy Ewa Soczyńska: „Dzięki temu, że nie było komputerów, to więcej ze sobą rozmawialiśmy, było wesoło”. Przyjazne relacje wynagradzały pracę – czasem żmudną, czasem w niezbyt komfortowych warunkach. Jak wspomina E. Soczyńska: „Miałyśmy fartuszki, takie w kwiateczki, i duży wózek. Jechało się do magazynu, zbierało się wydawnictwa informacyjne na wózek z kilkudziesięciu lat i trzeba było robić zestawienie tematyczne dla pracowników naukowych na dany temat. I ślęczało się tak parę tygodni, czasami nad jednym tematem. I to była nasza praca, w kurzu, bo wszystko było zakurzone”.

Dziś, gdy prawie wszystkie publikacje są digitalizowane lub przynajmniej ich metadane są dostępne w wirtualnych przestrzeniach, sporządzenie zestawienia wymaga potężnych nakładów czasowych, ale można je uzupełnić czy modyfikować w każdej chwili. Coraz rzadsze są obecnie wyprawy do archiwum zasobów realnych, co nie znaczy, że takowe przestało istnieć. Z wielką troską traktowane są zwłaszcza historyczne zbiory znajdujące się w naszych zasobach. Przykładem tego są dwa tomy „Zielnika” Johanna Friedricha Zeidlera z 1732 i 1751 r., które zostały poddane

gruntownej renowacji i dziś stanowią niezwykle i bardzo cenne elementy naszych zbiorów.

Współczesna biblioteka nie kojarzy się już z zakurzonymi, ciasnymi alejkami między starymi książkami, ponieważ technologia pracy z informacją i wiedzą uległa radykalnej modyfikacji. Nie ma już fartuchów i zalegającego kurzu, są zamiast tego schludne i otwarte przestrzenie z wiedzą w zasięgu kciuka – na dowolnym urządzeniu z dostępem do Internetu. Nie można pominąć faktu, że profil użytkownika biblioteki również zasadniczo się zmienił. Jak wspomina Leokadia Dudra: „Czytelnie były pełne. [...] W październiku do wypożyczalni kolejki były prawie aż do wyjścia. Każdy chciał mieć książki”. Jeszcze nie tak dawno papierowa wersja książki była jedynym źródłem wiedzy akademickiej, sprawdzonej i rzetelnej. Książka nadal jest wiodącym źródłem wiedzy, ale może mieć już postać wirtualną. Zmiana formy źródła z papierowego na elektroniczne spowodowała, że czytelnia dziś to raczej miejsce relaksu, pełne wygodnych zakątków, a nie tak jak kiedyś – sala wypełniona ogromnymi stołami, aby można było pracować do nocy, od poniedziałku do niedzieli włącznie, pisząc, notując czy poszukując źródeł i wiedzy. Współczesna biblioteka jest (lub może być) dostępna i coraz częściej z domu każdego poszukiwacza wiedzy.

Praca bibliotekarzy ewoluowała, bo zmieniły się źródła, jednak misja strażnika wiedzy pozostała. Od wielu czynności, dawniej wykonywanych codziennie, bibliotekarze odeszli i raczej powrotu do nich nie będzie, ale w to miejsce pojawiło się wiele nowych działań i wyzwań. Bibliotekarz nie jest tylko strażnikiem wiedzy – dziś staje się również kreatorem świata wiedzy, stojąc na straży informatologii, identyfikując informacje pewne, odrzucając dezinformację. Przed bibliotekarzami szczególna rola w społeczeństwie – „formatera myślenia”, czyli kogoś, kto będzie przypominał o konieczności stosowania krytycznego myślenia w codziennym selekcjonowaniu ogromu informacji. Przed nami czasy informacji lokowanych w Internecie płytkim (powszechnie dostępnym) i głębokim (nieindeksowanym przez standardowe wyszukiwarki), np. w akademickich bazach danych. Informacji ważnych, a także bezużytecznych, bo fałszywych. Być może przywilejem będzie korzystanie z wiedzy i informacji prawdziwych, zamieszczanych w Internecie głębokim, a biblioteka jako miejsce otwarte stanie się jednym z nielicznych źródeł poszukiwanej wiedzy. Dlatego bibliotekarz będzie nie tylko strażnikiem, ale szczególnym przewodnikiem uczącym się i wspierającym innych.

Praca bibliotekarza wbrew stereotypom nigdy nie była nudna, a zawsze pełna wyzwań, i taka jest dziś. Od emerytowanych bibliotekarzy popłynęły życzenia: „Życzę bibliotekarzom zgranych zespołów” (Leokadia Durda), „Życzę osiągnięć naukowych, bibliotecznych w kraju i za granicą” (Hanna Żmudzka), „Żebyście kochali swoją pracę tak naprawdę i jeśli są jakieś niepowodzenia, to się nie obrażać na pracę, praca nie jest temu winna” (Ewa Soczyńska), „Życzyłabym przede wszystkim zadowolenia z pracy i żeby nie pojawiała się myśl o potrzebie zmiany tej pracy, żeby wam po prostu było dobrze z tym, co robicie w tym miejscu, w którym jesteście” (Marta Kęsik).

Za wszystkie te życzenia i wiele innych, które zostały wypowiedziane w tym wyjątkowym dla bibliotekarzy dniu, bardzo dziękujemy.

Iwona Zakrzewska
Fot. Justyna Sadura

Dyrektorki Biblioteki Głównej – była i obecna:
Marta Kęsik i Paulina Studzińska-Jaksim

Z pasji do ekslibrisu – twórczość artysty i wystawa jubileuszowa

W Bibliotece Głównej Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie 12 maja 2025 r. miało miejsce otwarcie wystawy pt. „Z pasji do ekslibrisu – twórczość Zbigniewa Jóźwika”, poprzedzone powiązaniem z nią spotkaniem naukowym.

W pierwszej części wydarzenia Zbigniew Jóźwik – doktor nauk przyrodniczych, podróżnik, artysta grafik, bibliofil – wygłosił wykład poświęcony jego pasji, czyli tworzeniu ekslibrisów – ich historii, znaczeniu, a także bogactwu form i technik. Na zakończenie wykładu Artysta podarował każdemu z uczestników wybrany przez siebie ekslibris.

Uroczystemu otwarciu wystawy towarzyszyła prezentacja nowego ekslibrisu Biblioteki Głównej UP, wzbogacona o autorską charakterystykę tego unikatowego dzieła sztuki. Nowy ekslibris, oprócz książek, przedstawia dojrzałą roślinę – wrotycz, z którego wysiewają się nasiona. Według Artysty wysiew nasion ma symbolizować misję Biblioteki, czyli rozsiewanie, krzewienie wiedzy. Zbigniew Jóźwik jest również autorem poprzedniego ekslibrisu Biblioteki Głównej ówczesnej Akademii Rolniczej w Lublinie pt. „Owies”. Ekslibris ten powstał w 1977 r.

W wydarzeniu wzięli udział prof. dr hab. Urszula Kosior-Korzecka, prorektor ds. spraw studenckich i dydaktyki, dr inż. Paulina Studzińska-Jaksim, dyrektor Biblioteki Głównej oraz mgr Bartłomiej Boćkowski, zastępca dyrektora BG. Na spotkanie przybyło wielu gości, w tym rodzina artysty. Ekspozycja prezentuje blisko 300 ekslibrisów z bogatego zbioru artysty, ułożonych w tematyczne kolekcje. Wystawę, przygotowaną przez pracownice Oddziału Udostępniania i Przechowywania Księgozbioru: mgr Justynę Kamińską i mgr inż. Justynę Sadurę, można zwiedzać do końca września (Czytelnia, II piętro BG).

Zbigniew Jóźwik

Wydarzenie to wpisuje się w obchody jubileuszu 70-lecia działalności Biblioteki Głównej Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie.

Justyna Kamińska, Justyna Sadura

Fot. Diana Brodziak-Domeradzka, Justyna Sadura

Od lewej: Paulina Studzińska-Jaksim, Urszula Kosior-Korzecka, Zbigniew Jóźwik

Nowoczesne technologie cyfrowe w służbie jakości żywności

Czy zastanawialiście się, skąd możemy mieć pewność, że żywność, którą kupujemy, jest naprawdę dobrej jakości? Czytamy etykiety, ufamy markom, polegamy na intuicji, ale czy możemy być pewni naszej oceny? Współczesny przemysł spożywczy coraz częściej sięga po nowoczesne technologie, które potrafią ocenić jakość żywności z większą precyzją niż ludzkie zmysły. Właśnie tego dotyczył prawie dwuletni projekt „FOOD Quality in Digital Age”, sfinansowany ze środków Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego. Międzynarodowa inicjatywa, koordynowana przez prof. Bartosza Sołowiewa z UP w Lublinie, łączyła naukowców z Polski, Czech, Serbii, Słowacji i Węgier. Naszym celem było sprawdzenie, jak technologie cyfrowe mogą pomóc nam odżywiać się prawidłowo i bardziej świadomie oraz jak projektować prozdrowotną żywność wysokiej jakości.

Czy technologia może „spróbować” żywności?

W trakcie badań nad jakością żywności polegamy na ekspertach – degustatorach/panelistach, technologach żywności, a nawet przeciętnych konsumentach. Ale co będzie, jeśli w tej roli obsadzimy... maszyny? Wyobraźcie sobie elektroniczne oko, które analizuje wygląd warzywa i natychmiast stwierdza, czy jest dojrzałe i pełnowartościowe. Albo skaner, który bez dotykania mięsa ocenia zawartość tłuszczu. A co powiecie na drukarki 3D, które wydrukują danie o określonej zawartości białka, idealnie dopasowane do potrzeb naszego organizmu? To właśnie technologie, które badaliśmy i testowaliśmy w ramach projektu. Naszym celem było sprawdzenie, jak mogą one pomóc rolnikom i producentom żywności w ocenie jakości produktów. Choć rolnictwo precyzyjne – wykorzystujące satelity, drony i czujniki – jest już stosowane na polach uprawnych, to w przetwórstwie spożywczym cyfryzacja dopiero raczkuje.

Pięć krajów, pięć wizyt, godziny rozmów

Jednym z filarów projektu były wizyty studyjne, które pozwoliły nam zapoznać się z cyfrowymi metodami oceny jakości żywności rozwijanymi u partnerów oraz zobaczyć, jak zmieniają one rolnictwo i przemysł spożywczy w różnych krajach. W wizytach wzięli udział wiodący eksperci oraz doktoranci z pięciu europejskich uczelni: Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, Uniwersytetu Mendla w Brnie (Czechy), Uniwersytetu w Belgradzie (Serbia), Słowackiego Uniwersytetu Rolniczego w Nitrze oraz Węgierskiego Uniwersytetu Rolnictwa i Nauk Przyrodniczych. Na Uniwersytecie Mendla w Brnie odkrywaliśmy tajniki druku 3D żywności i jego potencjalne zastosowania w przemyśle. Podczas wizyty na Węgrzech poznaliśmy nieniszczące metody analityczne do oceny jakości żywności, a w Serbii – komputerowy system wizyjny (CVS). Na Słowacji przeszkolono nas z wykorzystania elektronicznego oka do oceny jakości żywności, a w Polsce skupiliśmy się na analizie powierzchni (chropowatości i mikroskopii optycznej) oraz właściwościach teksturalnych/reologicznych zaprojektowanych i wytworzonych produktów spożywczych oraz podsumowaliśmy cały projekt.

Wizyta w firmie mleczarskiej na Słowacji

Uczestnicy w czasie wizyty studyjnej w Brnie

Stawiamy na młodych!

Ważnym aspektem projektu „FOOD Quality in Digital Age” było zaangażowanie doktorantów – dzięki naszej inicjatywie młodzi naukowcy z Polski, Czech, Słowacji, Serbii oraz Węgier mieli okazję zdobyć nową wiedzę, nawiązać nowe znajomości, a także rozwinąć umiejętności prezentowania wyników badań w międzynarodowym środowisku. W ramach wizyt studyjnych wzięli udział zarówno w praktycznych szkoleniach, jak i w wydarzeniach upowszechniających, na których zaprezentowali wyniki badań w formie wystąpień bądź plakatów. Stefan Simunovic z Uniwersytetu w Belgradzie ocenia: „Szkolenie z urządzeń Electronic Eye i Electronic Nose w Agro-BioTech Research Centre na Słowackim Uniwersytecie Rolniczym w Nitrze dostarczyło szczegółowych informacji na temat tego, jak te cyfrowe metody analizy mogą być wykorzystywane w ocenie jakości różnych produktów spożywczych. Opanowanie tych metod może otworzyć wiele możliwości w działach kontroli jakości w sektorze spożywczym, ponieważ są one idealne do kontroli parametrów sensorycznych w celu uzyskania standaryzowanego produktu końcowego”. Veronika Božena Hendrychová z Uniwersytetu Mendla w Brnie dodaje: „Bardzo doceniam możliwość zobaczenia, jak różne urządzenia do pomiaru właściwości reologicznych i teksturalnych żywności działają i jak można je porównać z tymi na naszej uczelni. Konferencja w Lublinie była dla mnie także świetnym doświadczeniem – nieczęsto zdarza się, by naukowe wydarzenie łączyło w sobie koncert i występ władz uczelni (zespół Never Give UP)!”.

Wielu uczestników podkreślało, że dzięki spotkaniom udało im się nie tylko zdobyć nowe kompetencje, ale również poszerzyć horyzonty i znaleźć partnerów do przyszłych badań. Andrea Roztočilová z Czech: „Nowe znajomości nawiązane w trakcie projektu zaowocowały pomysłami na przyszłą współpracę. Możliwość aktywnej prezentacji naszych badań była także wspianą okazją do doskonalenia języka angielskiego i określenia dalszej ścieżki naukowej”.

Bezpośrednio w przemyśle – spotkania z praktykami

Kluczowym aspektem współpracy było budowanie mostów pomiędzy światem nauki a sektorem przemysłowym. W czasie trwania projektu zorganizowaliśmy 10 wyjazdów terenowych do regionalnych firm produkujących żywność w Polsce, na Słowacji, w Czechach, Serbii oraz na Węgrzech. Wizyty te pozwoliły uczestnikom zrozumieć, jak cyfrowe technologie zmieniają procesy produkcyjne. Dzięki licznym spotkaniom, warsztatom i konferencjom udało się nawiązać wartościowe relacje z przedsiębiorstwami działającymi w sektorze rolno-spożywczym w całym regionie państw Grupy Wyszehradzkiej i Bałkanów. Współpraca ta pozwoliła na wymianę wiedzy, prezentację innowacyjnych technologii oraz dyskusję o przyszłości cyfryzacji w przemyśle spożywczym.

Jednym z rezultatów projektu było opracowanie e-leafletu (elektronicznej broszury) pt. „Research Methods for Digital Food Quality Evaluation”, który został opublikowany online i udostępniony wszystkim zainteresowanym. Jest to kompendium wiedzy na temat cyfrowych metod oceny jakości żywności, skierowane szczególnie do doradców rolniczych oraz firm zajmujących się produkcją spożywczą. Publikacja zawiera przegląd nowoczesnych narzędzi i technik oraz dane kontaktowe ekspertów, co ułatwia wymianę wiedzy i nawiązywanie współpracy.

Prezentacja projektu

Cyfrowa żywność – przyszłość, która dzieje się dziś

Dlaczego to wszystko jest takie ważne? Nie chodzi tylko o to, by żywność wyglądała lepiej i dłużej zachowywała świeżość. Stawka jest dużo większa – bezpieczeństwo żywnościowe, które w obliczu globalnych kryzysów staje się jednym z kluczowych wyzwań. Wojna w Ukrainie uświadomiła nam, jak kruche mogą być łańcuchy dostaw i jak ważne jest mądre gospodarowanie zasobami. Cyfrowe technologie mogą w tym odegrać kluczową rolę. Systemy monitorowania jakości pozwalają ograniczyć marnowanie żywności. Inteligentne analizy pomagają rolnikom i producentom lepiej zarządzać produkcją. A precyzyjne metody oceny składników odżywczych mogą sprawić, że na nasze talerze trafi żywność nie tylko smaczniejsza, ale i zdrowsza.

Co dalej?

Projekt „FOOD Quality in Digital Age” dobiegł końca, ale to dopiero początek. Przez ostatnie miesiące pokazaliśmy, że technologia może zmienić sposób, w jaki produkujemy, badamy i spożywamy żywność. Teraz czas na kolejne kroki – wdrażanie wyników badań, dalszą współpracę międzynarodową i poszukiwanie nowych rozwiązań, które sprawią, że cyfrowa ocena jakości żywności stanie się standardem, a nie wyjątkiem.

Więcej informacji o projekcie znaleźć można na stronie www.digitalfoodquality.com.

I ty możesz zostać liderem międzynarodowego projektu!

Osoby zainteresowane wnioskowaniem o granty Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego zapraszamy do kontaktu z Biurem Projektów Międzynarodowych (bpm@up.lublin.pl). Kolejny termin składania wniosków upływa już wkrótce!

Projekt „FOOD Quality in Digital Age” (Grant no. 22230075) jest współfinansowany przez rządy Czech, Węgier, Polski i Słowacji w ramach Grantów Wyszehradzkich z Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego. Misją funduszu jest promowanie pomysłów na zrównoważoną współpracę regionalną w Europie Środkowej.

Bartosz Sołowiej, Marlena Wosiak

Fot. Archiwum Biura Projektów Międzynarodowych

Demonstrator hybrydowy

W dniu 22 maja 2025 r. odbyło się uroczyste otwarcie demonstratora hybrydowego systemu hydrofitowego do doczyszczania ścieków mleczarskich, odpływających z oczyszczalni przy Zakładzie Produkcyjnym Kurpie SM Mlekovita w Baranowie.

Demonstrator został wdrożony w ramach projektu SUP-RIM i zadania pt. „Sieć badawcza uczelni przyrodniczych na rzecz rozwoju polskiego sektora mleczarskiego – projekt badawczy” w obszarze 2.1 „Opracowanie technologii doczyszczania ścieków oraz zagospodarowania osadów ściekowych pochodzących z zakładów mleczarskich w oparciu o wykorzystanie metody hydrofitowej”.

Projekt SUP-RIM, finansowany z dotacji celowej Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, jest realizowany przez Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie (lider projektu), Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu oraz Szkołę Główną Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Natomiast działania dotyczące wdrożenia i badań demonstratora hybrydowego systemu hydrofitowego w ramach obszaru 2.1 są realizowane przez UP w Lublinie, UR w Krakowie i UWM w Olsztynie.

Na początku spotkania odbyła się wizyta studyjna na terenie demonstratora hybrydowego systemu hydrofitowego do

doczyszczania ścieków i odwadniania osadów ściekowych z zakładu mleczarskiego. Prof. Krzysztof Józwiakowski z UP w Lublinie zaprezentował budowę i zasadę funkcjonowania demonstratora, który złożony jest z 4 równoległych układów oczyszczania ścieków, składających się ze złożeń hydrofitowych z pionowym i poziomym przepływem (obsadzonych miskanem olbrzymim i wierzbą wiciową). Każdy z układów zasilany jest ściekami oczyszczonymi biologicznie, a obciążenie hydrauliczne układów A, B, C, D wynosi odpowiednio: 0,1; 0,2; 0,3; 0,4 m³/d. Następnie prof. Piotr Bugajski z UR w Krakowie omówił tematykę związaną z opomiarowaniem demonstratora, a szczególnie problemy związane z wpływem opadów atmosferycznych na funkcjonowanie systemów hydrofitowych. Z kolei prof. Tomasz Bergel z UR w Krakowie omówił cel zastosowania ozonatora, który jest ostatnim elementem systemu i służy do dezynfekcji oczyszczanych ścieków. W ostatniej części wizyty studyjnej prof. Wojciech Janczukowicz zaprezentował budowę i zasadę działania systemu hydrofitowego do odwadniania i stabilizacji osadów ściekowych z mleczarni. W instalacji badawczej będą unieszkodliwiane osady nieodwodnione oraz osady zagęszczone po prasie.

W drugiej części uroczystego otwarcia demonstratora hybrydowego systemu hydrofitowego, które odbyło się w Gminnym Ośrodku Kultury, Sportu i Rekreacji w Baranowie, prof. Krzysztof

Ścieki oczyszczone biologicznie, odprowadzane z oczyszczalni zakładu Mlekovita w Baranowie (po lewej) oraz ścieki po dodatkowym oczyszczaniu w hybrydowym systemie hydrofitowym oraz ozonatorze (po prawej)

Jóźwiakowski przywitał przybyłych gości i podziękował wszystkim pracownikom uczelni przyrodniczych oraz pracownikom Mlekovity za wykonane prace i pomoc przy wdrożeniu demonstratora.

Dariusz Sapiński – prezes Zarządu Grupy Mlekovita przedstawił działalność zakładu. Natomiast prof. Bartosz Sołowiej – prorektor ds. nauki i współpracy z zagranicą UP w Lublinie zaprezentował założenia i cele projektu SUP-RIM. Doświadczenia z wdrażania i cel badań demonstratora hybrydowego systemu hydrofitowego do doczyszczania ścieków mleczarskich omówił prof. Krzysztof Jóźwiakowski, natomiast prof. Wojciech Janczukowicz zaprezentował doświadczenia z wdrażania i cel badań demonstratora systemu hydrofitowego do odwadniania i stabilizacji osadów ściekowych z mleczarni.

Na koniec za udział w spotkaniu i przybycie do Baranowa wszystkim uczestnikom podziękowali wójt gminy Baranowo Marcin Wołosz oraz starosta ostrołęcki Piotr Liżewski.

Zakłada się, że badania naukowe, które zaplanowano na lata 2025–2027 w ramach projektu SUP-RIM, wykażą, że istnieje możliwość doczyszczania ścieków przy zastosowaniu metody hydrofitowej, co pozwoli na powtórne ich wykorzystanie, zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) z dnia 25 maja 2020 r. w sprawie minimalnych wymogów dotyczących ponownego wykorzystania wody.

Planuje się również, że szerokie zastosowanie opracowanej technologii w przyszłości może się przyczynić do zamknięcia obiegu wody i materii w środowisku poprzez powtórne wykorzystanie oczyszczonych ścieków oraz odwodnionych i ustabilizowanych osadów w rolnictwie.

*Tekst i fot. Krzysztof Jóźwiakowski, Bartosz Sołowiej,
Katarzyna Ognik*

Pod koniec wizyty studyjnej na terenie demonstratora hybrydowego systemu hydrofitowego do doczyszczania ścieków i odwadniania osadów ściekowych z zakładu mleczarskiego wykonano pamiątkowe zdjęcie wszystkich uczestników wydarzenia

Konferencja doktorantów

Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie 9 kwietnia 2025 r. miał zaszczyt gościć w swoich murach wybitnych badaczy oraz młodzież szkół ponadpodstawowych w ramach IV Międzynarodowej Konferencji Doktorantów: Środowisko – Roślina – Zwierzę – Produkt (IV-SDUPL) połączonej z kampanią informacyjną na temat Lubelskiej Unii Cyfrowej (LUC) – rozwiązania cyfrowe i sztuczna inteligencja w naukach medycznych, przyrodniczych i technicznych. To niezwykle spotkanie, zorganizowane przez Szkołę Doktorską, pozwoliło przyrzeć się bliżej temu, jak nowoczesne technologie, w tym AI, kształtują nasze codzienne funkcjonowanie zarówno w obszarze zdrowia, jak i relacji społecznych. Wykłady poprowadzili eksperci z różnych dziedzin nauki, od medycyny i nauk przyrodniczych, po nauki techniczne, w tym informatykę i inżynierię.

Dyrektor Szkoły Doktorskiej UP w Lublinie prof. dr hab. Katarzyna Ognik przywitała władze uczelni, zaproszonych gości, doktorantów oraz nauczycieli i uczniów szkół średnich. Obrady konferencji uroczystie otworzył rektor Krzysztof Kowalczyk. Doktoranci przygotowali dla niego niespodziankę. W ramach podziękowań wręczyli koszulkę z autografami zawodników Motoru Lublin, dodając: „[...] Dziękujemy za to, że jest Pan Rektor naszym mentorem, który pomaga trzymać kierownicę, gdy zakręty są trudne i wspiera nas w każdej serii startów. Niech ta koszulka przypomina, że kibicujemy wspólnej naukowej grze o najwyższe cele [...]”.

W konferencji udział wzięło ok. 600 osób: 135 doktorantów, 400 uczniów szkół średnich oraz 60 gości, w tym uczestnicy projektu. Swoją obecnością na konferencji zaszczytili zagraniczni goście z: Albanii, Chorwacji, Włoch, Niemiec, Grecji, Serbii, Portugalii, Hiszpanii, Norwegii, Danii, Australii, Ukrainy, Białorusi, Turcji. Wydarzenie było transmitowane online. Dostępne jest pod linkiem: <https://up.lublin.pl/szkola-doktorska/konferencja>.

W pierwszym panelu konferencji prezentowano wyniki badań w ramach projektu Lubelskiej Unii Cyfrowej, tematykę związaną

Koszulka z autografami dla rektora Krzysztofa Kowalczyka od doktorantów

ze sztuczną inteligencją oraz wykorzystaniem narzędzi cyfrowych w badaniach naukowych. Wykłady wygłosili:

- Marek Staniszewski (Heurisca Warszawa) „ChatGPT lies?! How (not) to trust Artificial Intelligence”,
- prof. dr hab. n. med. Katarzyna Nowomiejska (UM w Lublinie) „Application of artificial intelligence in diagnosing eye diseases”,
- prof. dr hab. n. med. Hanna Karakuła-Juchnowicz (UM w Lublinie) „Brain under tension. Digital stimuli and mental health of young people”,
- dr. hab. Dariusz Czerwiński, prof. uczelni (Politechnika Lubelska) „AI – opportunity or threat?”,
- Daniele Perossa, doktorant (Polytechnic University of Milan) „Twin transition in the european cosmetics industry. A survey-

-based investigation about drivers, barriers, and main strategies implemented to pursue Digital and Green Transitions”,

- Aleksandra Marzec, Kamila Kaszyka, doktorantki (UP w Lublinie) „Can animals use digital solutions and artificial intelligence?”.

Wydarzenie uświetniły koncerty zespołów: Vertigo, składającego się z licealistów, oraz Never Give UP, w którego skład wchodzi pracownicy oraz przyjaciele UP w Lublinie. Niewątpliwym atutem występu był duet wokalny prof. Katarzyny Ognik – dyrektora Szkoły Doktorskiej – i prof. Bartosza Sołowieja – prorektora ds. nauki i współpracy z zagranicą.

W ramach akcji promocyjnej Lubelskiej Unii Cyfrowej doktoranci mgr Kamila Kaszka i Jordan Wilk ogłosili wyniki konkursu dla szkół ponadpodstawowych pt. „Meme battle – Twoja klasa w świecie memów!”. Każda z uczestniczących klas miała za zadanie stworzenie zabawnego mema, ukazującego codzienne życie szkolne w zupełnie nowym, „internetowym” świetle. Współzawodniczyły ze sobą następujące szkoły: XXIII LO im. Nauczycieli Tajnego Nauczania w Lublinie, XXIX LO im. cc. mjr Hieronima Dekutowskiego ps. Zapora w Lublinie, XXX LO im. ks. Jana Twardowskiego w Lublinie, I LO im. Władysława Broniewskiego w Świdniku, Zespół Szkół Chemicznych i Przemysłu Spożywczego w Lublinie, Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Augusta Zamoyskiego w Jabłoni.

Grono ekspertów oceniło prace i wyłoniło zwycięzców, a wicedyrektor Szkoły Doktorskiej dr hab. Dagmara Stępień-Pyśniak, prof. uczelni, zaprosiła na scenę wyróżnionych w konkursie nauczycieli i reprezentantów młodzieży szkolnej: I miejsce – XXX LO im. ks. Jana Twardowskiego w Lublinie, klasa 2C; II miejsce – Zespół Szkół Chemicznych i Przemysłu Spożywczego w Lublinie, klasa 2DT; III miejsce – I LO im. Władysława Broniewskiego w Świdniku, klasa 2C. Wyróżnienie – XXIII LO im. Nauczycieli Tajnego Nauczania w Lublinie, klasa 2D.

W II i III panelu konferencji doktoranci prezentowali badania naukowe w sześciu interdyscyplinarnych sesjach tematycznych: Animal Sciences, Plant Sciences, Food Quality, Technology, Environment, Health and Basic Sciences. Laureatami poszczególnych sesji zostali: Animal Sciences – Anastasiya Ramankevich; Food Quality/Technology – Joanna Stasiak; Plant Sciences – Renata Leszczyńska; Environment – Michał Arciszewski; Health and Basic Sciences – Michalina Pinkosz.

Wyróżnienia za Poster Session otrzymali: I miejsce – Waldemar Raduj, II miejsce – Paulina Zeliszevska-Duk, III miejsce – Anna Ziarkowska.

Podczas wydarzenia przyznane zostały także przez reprezentującą Polskie Towarzystwo Nauk Weterynaryjnych dr hab. Joannę Wessely-Szponder, prof. uczelni, nagrody dla doktorantów: Marii Pisarek, Radosława Smagła i Agaty Hahaj-Siembidy.

To jednak nie koniec wyróżnień. Rektor Krzysztof Kowalczyk w ramach programu „Inicjatywa doskonałości – uczelnia badawcza” (IDUB) na wniosek dyrektora Szkoły Doktorskiej przyznał doktorantom stypendia projakościowe. Decyzję o przyznaniu dofinansowania podczas konferencji przekazał doktorantom prorektor ds. nauki i współpracy z zagranicą prof. Bartosz Sołowiej. Stypendia projakościowe otrzymali: 1) stypendium projakościowe za kierowanie projektem badawczym finansowanym ze źródeł zewnętrznych: Szymon Milewski, Karolina Wengerska; 2) stypendium projakościowe za współautorstwo w publikacjach 200 pkt. i 140 pkt.: Dorota Gajowniczek-Ałasa, Aleksandra Marzec, Maciej Bartoń, Mikołaj

Przemawiają: prof. Katarzyna Ognik

Prorektor Urszula Kosior-Korzecka

Prorektor Bartosz Sołowiej

Feculak, Wiktoria Błaszczuk, Kaja Ziółkowska-Twarowska, Paulina Kawecka, Klaudia Rząd.

Doktoranci Szkoły Doktorskiej UPL złożyli podziękowania za całokształt współpracy oraz wsparcie w realizacji kształcenia i organizację konferencji prof. Katarzynie Ognik, prof. Bartoszowi Sołowiejowi, dr hab. Dagmarze Stępień-Pyśniak, prof. uczelni oraz dr inż. Małgorzacie Wysockiej.

Dorota Duszyńska
Fot. Macieja Niedziółki

Innowacje w geodezji i kartografii

W dniach 14–16 maja 2025 r. odbyła się VIII Konferencja Naukowo-Techniczna „Nowe kierunki rozwoju i innowacje w geodezji i kartografii”, zorganizowana na terenie kompleksu rekreacyjno-wypoczynkowego Hotel Duo SPA w Janowie Lubelskim.

Głównym celem organizowanego cyklicznie wydarzenia jest rozwój myśli naukowej oraz stymulacja postępu technologicznego i podnoszenie efektywności administracji samorządowej w drodze konstruktywnej dyskusji i współdzielenia dobrych praktyk. Integracja krajowych ekspertów z dziedziny geodezji i kartografii umożliwia wielokierunkową wymianę specjalistycznej wiedzy oraz nawiązywanie współpracy na rzecz rozwiązywania złożonych problemów, w tym m.in. istotnych dla rozwoju regionalnego zagadnień z zakresu urbanistyki i ruralistyki. Dodatkowym celem tegorocznej edycji konferencji była promocja Lubelszczyzny jako regionu o wysokim potencjale naukowym i technologicznym oraz unikalnych walorach przyrodniczych, turystycznych i krajobrazowych.

Konferencja została zorganizowana przez Fundację Samorządu Studentów Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego we współpracy z partnerami merytorycznymi: Uniwersyteciem Przyrodniczym w Lublinie oraz Politechniką Rzeszowską im. Ignacego Łukasiewicza.

Konferencja zgromadziła pracowników naukowych reprezentujących czołowe ośrodki badawcze z kraju, takie jak: Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie, Wojskowa Akademia Techniczna im. Jarosława Dąbrowskiego, Politechnika Koszalińska, Politechnika Poznańska, Politechnika Rzeszowska im. Ignacego Łukasiewicza, Politechnika Warszawska, Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie, Uniwersytet Bielsko-Bialski oraz Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie. Uczestnikami wydarzenia byli również przedstawiciele jednostek samorządowych różnego szczebla, w tym urzędów marszałkowskich, starostw powiatowych oraz wojewódzkich biur geodezji i terenów rolnych z województw: lubelskiego, mazowieckiego, podkarpackiego, świętokrzyskiego i wielkopolskiego. W konferencji wzięli także udział przedstawiciele firm specjalizujących się w realizacji prac

Prezentacja nowych technologii pomiarowych
Fot. Justyna Gabryszuk

geodezyjno-kartograficznych oraz dystrybucji zaawansowanego sprzętu pomiarowego i programów z branży geodezyjnej i kartograficznej. Łącznie w wydarzeniu uczestniczyły 84 osoby.

Program konferencji obejmował m.in. prezentację wyników prowadzonych badań w ramach sesji plenarnych i posterowych, panele dyskusyjne oraz prezentację zaawansowanych narzędzi pomiarowych i profesjonalnego oprogramowania przeznaczonego dla branży geodezyjnej i kartograficznej. Wystąpienia uczestników dotyczyły współczesnych zagadnień związanych z wyzwaniami i osiągnięciami krajowej geodezji i kartografii, m.in. z zakresu geodezji wyższej, modelowania informacji o obiektach budowlanych, katastru nieruchomości, geodezji rolnej, technologii pomiarowych oraz technologii geoinformacyjnych.

Zaproszonych gości i uczestników wydarzenia powitał dr hab. Andrzej Mazur, prof. uczelni, a konferencję uroczystie otworzył prof. dr hab. inż. Andrzej Marczuk, prorektor ds. kadr UP w Lublinie. W ciągu dwóch dni odbyły się tematyczne sesje referatowe oraz sesja posterowa, a także sesje promocyjne województwa lubelskiego. Podczas sesji plenarnych zaprezentowano 18 referatów, natomiast w sesji posterowej przedstawiono 24 postery. W toku sesji pn. „Nowoczesne technologie pomiarowe w geodezji” zaprezentowano zaawansowany technologicznie sprzęt pomiarowy i oprogramowanie. Firmy NaviGate i Geotronics Dystrybucja zademonstrowały bezzałogowe statki powietrzne, stacjonarne i mobilne skanery laserowe 3D oraz platformy robotyczne. Sesja umożliwiła poznanie parametrów technicznych prezentowanych urządzeń, obserwację ich pracy w terenie oraz przegląd opracowanych wyników pomiarów. W ramach programu wydarzenia przewidziano również czas przeznaczony na zwiedzanie atrakcyjnej przyrodniczo okolicy Janowa Lubelskiego. Oficjalnego podsumowania konferencji dokonał przewodniczący Komitetu Naukowego Konferencji prof. dr hab. inż. Karol Noga.

Tegoroczna edycja Konferencji Naukowo-Technicznej zostanie zapamiętana jako dynamiczna, wielostronna dyskusja, dotycząca istotnych zagadnień naukowych, technologicznych oraz społecznych, prowadzona w otoczeniu inspirującej przyrody Lasów Janowskich.

Klaudia Maciąg, Andrzej Mazur

Przemawia prorektor Andrzej Marczuk
Fot. Roman Rybicki

Gala finałowa III edycji konkursu Lublin UP!

3 czerwca 2025 r. w Lubelskim Centrum Konferencyjnym odbyła się gala finałowa III edycji międzyuczelnianego konkursu Lublin UP! na najlepszy pomysł biznesowy, którego celem jest zidentyfikowanie projektów o największym potencjale biznesowym oraz wsparcie młodych osób w komercjalizacji ich pomysłów. Konkurs jest wspólną inicjatywą Związku Uczelni Lubelskich i Urzędu Miasta Lublin.

W kategorii *start-up student* adresatami konkursu są studenci i doktoranci Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, Politechniki Lubelskiej oraz Uniwersytetu Medycznego w Lublinie, a także młodzi naukowcy z ww. uczelni, zrzeszeni w zespołach projektowych (2–5 osób). W bieżącym roku konkurs został rozszerzony o kategorię *start-up open* – osoby mieszkające na terenie województwa lubelskiego (osoby indywidualne, niezrzeszone w zespołach).

Pomysły biznesowe zgłaszane do konkursu muszą wpisywać się w co najmniej jedną z „inteligentnych specjalizacji miasta Lublin” określonych w *Strategii Lublin 2030*, tj.: przemysł motoryzacyjny i maszynowy, zdrowe społeczeństwo, inteligentne sieci i ICT, zautomatyzowane przetwórstwo spożywcze i żywność funkcjonalna, procesy chemiczne i produkty chemii specjalistycznej, nowoczesne usługi biznesowe.

Finałowe prezentacje oceniane były przez jury – panel ekspertów, w którego skład weszli reprezentanci lubelskich uczelni, środowiska biznesowego oraz Urzędu Miasta Lublin. Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie reprezentowała prorektor ds. studenckich i dydaktyki dr hab. Urszula Kosior-Korzecka, prof. uczelni. W ramach

wydarzenia zaprezentowało się 11 zespołów (wybranych spośród 33, które zgłosiły się do konkursu): 8 w kategorii *start-up student* i 3 w kategorii *start-up open*. Uczestnicy w trakcie konkursu skorzystali z profesjonalnych warsztatów rozwoju biznesu oraz mentoringu indywidualnego. Zespoły zostały objęte także wsparciem w przygotowaniu prezentacji i pitchingu. Projekty biznesowe zaprezentowane podczas gali finałowej były na bardzo wysokim poziomie. Trzy najlepsze pomysły studentów nagrodzono voucherami. W tegorocznej edycji na podium stanęły zespoły z projektami: „Hatable” – innowacyjna aplikacja zarządzania rezerwacjami stolików dla gości i restauratorów – I miejsce i voucher o równowartości 12 tys. zł; „Soil Booster” – nawóz użyźniający glebę uzyskiwany z odpadów – II miejsce i voucher o równowartości 8 tys. zł; „Escape Lublin” – interaktywna aplikacja do miejskich gier terenowych – III miejsce i voucher o równowartości 5 tys. zł. Nagrodę specjalną, przyznaną przez Platformę Startową Unicorn Hub, otrzymali autorzy projektu „Soil Booster”. W kategorii *start-up open* zwyciężyły pomysły: „Inteligentny system diagnostyki maszyn Wave Flow System”, „Park Car” oraz „Potęga literatury modernizmu wiedeńskiego”.

Wśród zwycięzców konkursu Lublin UP! znaleźli się przedstawiciele Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie: Adrian Domiński, który zajął II miejsce w kategorii *open* za aplikację Park Car, ułatwiającą znalezienie wolnego miejsca parkingowego w mieście, oraz Agnieszka Krzyszcak-Turczyn (uczestniczka studiów podyplomowych na kierunku diagnostyka molekularna) – współautorka projektu „Soil Booster”.

Renata Reszka-Dyrka
Fot. Bartłomiej Dąbrowski

AKLAUD

28 maja 2025 r. odbyła się XI edycja Gali Akademickiego Lauru Dziennikarskiego. Nagroda AKLAUD została ustanowiona w 2014 r. i corocznie przyznawana jest osobom łączącym pracę w mediach z aktywnością akademicką. Wyróżnienie to łączy środowiska akademickie i medialne Lubelszczyzny. Jest wręczane w dwóch kategoriach: AKLAUD oraz AKLAUD Młodych.

– Dziennikarstwo jakościowe to szacunek dla odbiorcy oraz rzetelność informacji i budowa wiarygodności dziennikarza – mówiła prof. dr hab. Iwona Hofman, przewodnicząca Kapituły. – Dziś, gdy docierają do nas informacje o kryzysie dziennikarstwa i deprecjowania zawodu, AKLAUD wskazuje dziennikarzy, którzy wykonują zawód z prawdziwym posłannictwem. To tym ważniejsze w erze fake newsów i dezinformacji.

Wśród nominowanych do Nagrody AKLAUD 2025 znaleźli się: red. dr Jakub Czerniak, red. Grażyna Lutosławska, red. Hanna Pawłowska, red. dr Joanna Sosnowska, prof. dr hab. Aneta Strachecka, red. dr Wiesława Szymczuk, red. Marcin Superczyński.

Tegoroczną zdobywczynią Nagrody AKLAUD 2025 została Joanna Sosnowska, dziennikarka TVP Lublin i wykładowczyni KUL (Katedra Komunikacji Wizualnej i Nowych Mediów). Dr Joanna Sosnowska specjalizuje się w programach edukacyjnych i popularyzujących naukę, takich jak „Login: Nauka” czy „Czas Seniora”.

Do Nagrody AKLAUD Młodych 2025 nominowani zostali redaktorzy: Tomir Jędrejek, Wiktor Marczuk, Katarzyna Szawłoga, Karolina Włodarczyk, Mateusz Grzeszczuk, Filip Karman, Anna Kowalova.

Nagrodę AKLAUD Młodych 2025 otrzymała Anna Kowalova, dziennikarka Radia Lublin, która prowadzi autorski program „Borszcz Ukraiński po Lubelsku”. W swojej pracy wspiera i integruje obywateli Ukrainy w naszym mieście i kraju.

W tym roku po raz pierwszy przyznano wyróżnienia specjalne za popularyzację wiedzy naukowej w mediach, z podkreśleniem wartości edukacyjnych i odpowiedzialności za kształtowanie świadomej opinii publicznej.

W kategorii AKLAUD 2025 otrzymała je prof. dr hab. Aneta Strachecka z naszej uczelni, specjalistka od zdrowia pszczoł i zapylaczy,

Prof. Iwona Hofman i prof. Aneta Strachecka
Fot. Monika Jaskowiak

promotorka inicjatyw ekologicznych i edukacyjnych. – Dziś wśród tylu informacji wielką sztuką jest mówić o wiedzy w sposób prosty i zrozumiały dla każdego. Staram się to robić od 18 lat. Przekazywać swoją pasję do pszczoł, miłość do przyrody i szacunek, którego obecnie w społeczeństwie brakuje – powiedziała prof. Aneta Strachecka.

W kategorii AKLAUD Młodych wyróżnienia specjalne otrzymali:

- red. Tomir Jędrejek za popularyzację wiedzy w mediach audio-wizualnych Doktorant na Wydziale Filozofii i Socjologii UMCS.
- red. Katarzyna Szawłoga za łączenie reportażu i sztuki z nauką.
- red. Karolina Włodarczyk za edukacyjną rolę montażu i mediów filmowych.

Organizatorem wydarzenia była Politechnika Lubelska.

Oprac. MJ

Konferencja Stowarzyszenia Wydawców

XXIX Konferencja Stowarzyszenia Wydawców Szkół Wyższych „Wydawnictwa w dobie sztucznej inteligencji, dostępności cyfrowej i transformacji języka” odbyła się w dniach 10–13 czerwca w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Gdańskiego. Poruszane były tematy dotyczące praktyk wydawniczych w związku z wykorzystywaniem sztucznej inteligencji, elektronicznych formatów publikacji akademickich, a także procesu indeksacji czasopism, polskich modeli językowych PLLuM i zmian ortograficznych w kontekście feminatywów. Wiele uwagi

poświęcono zagadnieniom dotyczącym spełniania wymagań dostępności cyfrowej publikacji naukowych.

Wydawnictwo UP w Lublinie reprezentowały mgr Anna Wypychowska (kierownik WUP), mgr Magdalena Marcewicz. Obecna była także mgr Ewa Zawadzka-Mazurek były kierownik WUP, członek Honorowy SWSW

Agnieszka Brach

Fot. Magdalena Marcewicz

IV Chełmskie Targi Książki

30 maja 2025 r. odbyły się IV Chełmskie Targi Książki wieńczące III Chełmskie Spotkania z Literaturą organizowane przez Chełmską Bibliotekę Publiczną im. Marii Pauliny Orsetti w Chełmie. Uczestnicy mieli okazję spotkać się ze znanymi aktorami i pisarzami, a podczas targów mogli również zapoznać się z ofertą różnych wydawnictw, w tym Wydawnictwa Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie.

W dniu targowym siedziba biblioteki przy ul. Partyzantów 40 w Chełmie gościła wystawców regionalnych i ogólnopolskich. Na stoisku Wydawnictwa UP w Lublinie, które miało charakter promocyjno-informacyjny zarówno samego wydawnictwa, jak i całej uczelni, mgr Agnieszka Brach i mgr Sebastian Szewczyk prezentowali aktualną ofertę książek i czasopism. W skład tej oferty wchodziły czasopisma naukowe: „Acta Scientiarum Polonorum Hortorum Cultus”, „Agronomy Science”, „Annales Horticulturae”, „Journal of Animal Science, Biology and Bioeconomy”, a także monografie naukowe z zakresu nauk rolniczych, ogrodniczych, zootechnicznych, weterynaryjnych lub takich dziedzin jak dietetyka czy turystyka. Wydawnictwo wydaje również publikacje okolicznościowe, np. jubileuszowe książki pamiątkowe, albumy malarstwa czy tomiki poezji.

Podczas targów przedstawiciele WUP odpowiadali na pytania o publikacje w formie papierowej oraz informowali o możliwości przeczytania tytułów wydanych w formie elektronicznej, w otwartym dostępie, co zainteresowało przede wszystkim osoby młode, które planują związać swoją przyszłość ze studiami przyrodniczymi. Młodzież chętnie sięgała też po informatory dla kandydatów na

studia, które również miały swoje miejsce na stoisku Wydawnictwa UP w Lublinie.

Książki zwróciły także uwagę hobbystów, którzy nierzadko mieli mylne zdanie na temat publikacji akademickich jako niedostępnych lub trudnych w odbiorze. Osoby te przekonały się na przykładzie konkretnych tytułów, że obok wiedzy ściśle specjalistycznej znajdują informacje, które mogą się im przydać w codziennym życiu.

Życzliwe przyjęcie ze strony organizatorów oraz duże zainteresowanie uczestników pozwalają liczyć na kontynuację tego typu spotkań.

Tekst i fot. Agnieszka Brach

Człowiek w środowisku

14 marca 2025 r. w Centrum Kongresowym UP w Lublinie odbył się finał III edycji Konkursu Ekologicznego pt. „Człowiek w środowisku”, który skierowany był do uczniów szkół ponadpodstawowych z terenu woj. lubelskiego. Wyłonił on 51 finalistów nagrodzonych m.in. możliwością uczestnictwa w dwudniowych warsztatach terenowych, które odbyły się w dniach 10–11 kwietnia 2025 r. w Roztoczańskim Parku Narodowym i Szczepieszyńskim Parku Krajobrazowym. Fundatorami zajęć plenerowych dla młodzieży były: Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie oraz Roztoczański Park Narodowy i Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych. Natomiast organizatorami warsztatów były: Katedra Inżynierii Środowiska UP w Lublinie oraz VI LO im. Hugona Kołłątaja w Lublinie i I LO im. Stefana Czarnieckiego w Chełmie.

Pierwszego dnia zajęcia warsztatowe rozpoczęły się od wizyty w Roztoczańskim Centrum Monitoringu i Nauki, gdzie dr Tadeusz Grabowski, p.o. dyrektora RPN, przedstawił interesującą prezentację multimedialną, dotyczącą zadań RPN w zakresie badań naukowych, restytucji konika polskiego i monitoringu środowiska.

Dalszą część wykładu, odnoszącą się do kwestii fizjograficznych, historycznych, etnicznych i kulturowych Roztocza, dyrektor poprowadził na pobliskiej platformie widokowej, skąd – mimo niesprzyjającej pogody – rozpościerał się niezwykle widok obejmujący liczne walory przyrodnicze tego regionu. Swoją bogatą wiedzę dzielił się z uczestnikami warsztatów zarówno w czasie przejazdów autokarem, jak i przy kolejnych punktach zajęć terenowych.

Następnie uczniowie mogli odwiedzić kamieniołom Babia Dolina w Józefowie, który jest jedną z perełek turystycznych Roztocza. Urwiste ściany i głębokie doliny sprawiają, że to rozległe pasmo kamieniołomów jest wyjątkową atrakcją turystyczną. W skałach zachowały się liczne odciski flory i fauny sprzed wielu milionów lat. Przy głównym wejściu na teren kamieniołomu stoi ponad osiemnastometrowa kamienna baszta widokowa z tarasem, z którego rozciąga się przepiękny widok na pofałdowaną strefę krawędziową Roztocza i Puszczy Soliskiej.

Kolejną częścią warsztatów było zwiedzanie rezerwatu Szumy nad Tanwią. Ten obszar chroniony został utworzony dla zachowania naturalnego, malowniczego krajobrazu doliny rzek Tanwi i Jelenia, w miejscu ich przełomu przez strefę krawędziową Roztocza

Środkowego. Uczniowie podziwiali ciąg 24 progów skalnych – niewielkich wodospadów zwanych szumami, które ułożone były regularnie na dwustumetrowym odcinku rzeki, zgodnie z kierunkiem spękaną utworów kredowych Roztocza.

Pozornie podobne wrażenia można było odnieść, zwiedzając kolejny punkt zajęć – rezerwat Czarotowe Pole. Piękne wodospady na rzece Sopot, wypływające w piaskowcu trzeciorzędowym. Nie były one jednak regularne. Działanie wody na podłoże o różnej odporności doprowadziło tu do zróżnicowania krawędzi wodospadów, nadając im niepowtarzalny charakter.

Po intensywnym pierwszym dniu warsztatów nadszedł czas na regenerację i integrację. Przy wspólnej kolacji i śpiewaniu (karaoke) uczniowie z różnych szkół z województwa mogli odpocząć, nawiązać znajomości i podzielić się swoimi doświadczeniami i wiedzą.

Drugi dzień warsztatów odbywał się na terenie Szczepieszyńskiego Parku Krajobrazowego (Szczepieszyn) i niespodziewanie przywitał uczestników zimową aurą. W ramach zajęć tematycznych w siedzibie Parku pracownicy instytucji Małgorzata Bielecka i Małgorzata Grabek przedstawiły informacje dotyczące podstaw ochrony przyrody w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem roli parków krajobrazowych. Następnie opowiedziały o buku pospolitym *Fagus sylvatica*, który został wybrany gatunkiem roku 2025.

Kolejnym etapem warsztatów było zwiedzanie pobliskich leśnych wąwozów, w czasie którego pracownicy parku omawiały fizjografię okolicy. Uczestnicy dostrzegli również piękno Szczepieszyna, gdzie odwiedzili pomniki słynnego chrząszcza.

Zarówno uczniowie, jak i ich opiekunowie powrócili do domu z nowymi znajomościami oraz wyjątkowymi wrażeniami, jakie pozostawia w pamięci piękne Roztocze.

Z ramienia UP w Lublinie w wyjeździe wzięli udział prof. dr hab. Krzysztof Józwiakowski i dr hab. inż. Artur Serafin, prof. uczelni. Pozostali opiekunowie podczas warsztatów to: Halina Smyk – dyrektor I LO im. Stefana Czarnieckiego w Chełmie i nauczycielki z tego liceum: Anna Jonak i Teresa Świś, jak również Agnieszka Chabrowska i Agnieszka Pupiec – nauczycielki VI Liceum Ogólnokształcącego im. Hugona Kołłątaja w Lublinie.

Artur Serafin, Halina Smyk, Anna Jonak, Teresa Świś, Agnieszka Chabrowska, Agnieszka Pupiec, Krzysztof Józwiakowski
 Fot. Krzysztof Józwiakowski

Sukcesy sekcji sportowych 2024/2025

Do końca zbliża się kolejny rok akademicki, a zatem czas na podsumowanie dokonań zawodników sekcji sportowych KU AZS Uniwersytetu Przyrodniczego, którzy zmagali się zarówno na arenie wojewódzkiej, uczestnicząc w Akademickich Mistrzostwach Województwa Lubelskiego (ćwierćfinałach Akademickich Mistrzostw Polski), jak również w zawodach ogólnopolskich Akademickich Mistrzostw Polski. Nasi sportowcy, trenujący w 11 sekcjach sportowych KU AZS UPL, wystartowali w 27 z 32 dyscyplin objętych rywalizacją AMWL, zarówno w sportach indywidualnych, jak i grach zespołowych. Dzięki wielkiemu zaangażowaniu zawodników i trenerów, wielomiesięcznej, systematycznej pracy treningowej, startom pełnych pasji i ambicji, rywalizacji niejednokrotnie z wyczynowymi zawodnikami, a także wsparciu organizacyjnemu naszych działaczy KU AZS UPL po raz kolejny udało się wywalczyć drużynowo 4. miejsce naszej uczelni wśród 13 szkół wyższych naszego województwa.

Sukces ten był możliwy m.in. dzięki wspaniałym występom zawodników w sportach indywidualnych. Na wyróżnienie zasługuje tu sekcja trójbój siłowego kobiet i mężczyzn prowadzona przez trenera mgr. Grzegorza Nieczypora, która w AMWL wywalczyła drużynowo 1. miejsce, zarówno w dwuboju, jak i trójbój siłowym. Trójboiści Uniwersytetu Przyrodniczego zdominowali rywalizację w obu konkurencjach, zdobywając 11 złotych, 6 srebrnych i 10 brązowych medali.

Z mistrzowską siłą udowodnili, że nie mają sobie równych. Do złotych medalistów w dwuboju należą: Julia Maśniak (60 kg), Wiktoria Jóźwiak (70 kg), Mateusz Dudzikowski (85 kg oraz klasyfikacja IPF), Piotr Szewczyk (95 kg). Srebrne medale zdobyli: Weronika Tabaczyńska (70 kg) i Piotr Szewczyk (klasyfikacja IPF), a brązowe krążki trafiły do: Aleksandry Kloc (70 kg), Martyny Sulimy (+70 kg), Karola Smutka (75 kg) oraz Roberta Brodzika (95 kg). W kolejnej dyscyplinie – trójbój siłowym zdobywcami złotych medali zostali: Klaudia Wawrzycka (60 kg), Aleksandra Kloc (70 kg), Wiktoria Jóźwiak (+70 kg), Piotr Szewczyk (95 kg). Srebro wywalczyli: Julia Maśniak (60 kg), Weronika Tabaczyńska (70 kg i klasyfikacja IPF), Mateusz Dudzikowski (85 kg), a brąz: Julia Drozdowska (60 kg), Aleksandra Kloc (klasyfikacja IPF), Karol Smutek (75 kg), Krystian Jasik (85 kg), Robert Brodzik (95 kg) oraz Karol Dżugan (+95 kg).

Trójboiści świetnie zaprezentowali się także podczas AMP w trójbój siłowym w Katowicach. Wspaniały rezultat osiągnęła Wiktoria Jóźwiak, która wywalczyła indywidualnie 2. miejsce w klasyfikacji generalnej w kategorii 84 kg oraz 1. miejsce w typach uczelni społeczno-przyrodniczych. Medale w typach USP zdobyli również: Karol Dżugan (120 kg) – złoty medal, Aleksandra Kloc (69 kg) – srebrny medal oraz Mateusz Dudzikowski (93 kg) – brązowy medal. W klasyfikacji drużynowej kobiety zdobyły srebrny medal w typach USP, a mężczyźni brązowy.

Sekcja trójbój siłowego: M. Malinowski, T. Fedoniuk, K. Smutek, M. Czerniawski, K. Szczepaniak, W. Jóźwiak, P. Szewczyk, R. Brodzik, K. Wawrzycka, K. Stanibuła, M. Dudzikowski, trener Grzegorz Nieczypor, K. Dżugan, W. Tabaczyńska, K. Jasik. Fot. AZS UP

Znakomicie zakończył się tegoroczny sezon również dla zawodników i zawodniczek sekcji ergometru wioślarskiego, prowadzonych przez trenerkę Agnieszkę Błaszczak, którzy w AMWL wywalczyli drużynowo złote medale, zarówno kobiet, jak i mężczyzn, oraz indywidualnie 6 złotych, 3 srebrne i 1 brązowy – w dwóch rundach rozgrywek. Konkurencje na 800 m i 1000 m zdominowała w wadze lekkiej Dorota Moskowicz, która po raz kolejny udowodniła swoją klasę, wygrywając wyścigi na obu dystansach w kategorii wagi lekkiej. Wśród mężczyzn najlepszy okazał się Samuel Mirośław, który także zdobył 2 złote medale, wygrywając obie rundy zawodów w kategorii wagi open. Srebrne medale zdobyli: Julia Tyburczy (800 m), Tomasz Fedoniuk (800 m), Agata Ślachciak (1000 m), a brązowy – Robert Brodzik (1000 m). Drużyny naszych wioślarzy – kobiet w składzie: Dorota Moskowicz, Marcelina Regiec, Julia Tyburczy i Amelia Paszyńska i mężczyzn: Samuel Mirośław, Tomasz Fedoniuk, Karol Smutek, Robert Brodzik, Wiktor Drwal, Kacper Szczepaniak – powalczyły także na Akademickich Mistrzostwach Polski, zdobywając drużynowo brązowe medale w typach USP. W startach indywidualnych na wyróżnienie zasługują Tomasz Fedoniuk, który indywidualnie zdobył złoty medal w typach USP, i Dorota Moskowicz, która wywalczyła medal srebrny, plasując się jednocześnie na 4. miejscu w klasyfikacji generalnej AMP.

Świetne występy odnotowali także nasi lekkoatleci, startując w AMWL w biegach przełajowych, a następnie w lekkiej atletyce. Na początku sezonu lekkoatleci, trenujący pod kierunkiem Bożeny Bednarskiej, wywalczyli brązowy medal drużynowo w biegach przełajowych kobiet. Wśród naszych zawodniczek najlepsza okazała się Alicja Kukuła, która zdobyła srebrny medal indywidualnie. Dużym sukcesem zakończyły rywalizację w swoich konkurencjach Katarzyna Wiceńciak, wygrywając konkurs skoku wzwyż, Alicja Kukuła, która zdobyła srebrny medal w biegu na 800 m, i Julia Pawłowska, która uplasowała się na 3. miejscu w biegu na 1500 m. Drużynowo kobiety zajęły 3. miejsce w klasyfikacji końcowej AMWL. Ukoronowaniem zmagania sportowych naszych lekkoatletów był znakomity start w AMP, podczas których Maria Duszkiewicz zdobyła srebrny medal w klasyfikacji generalnej rzutu młotem kobiet, Alicja Kukuła wywalczyła złoty medal w biegu na 800 m i srebrny w biegach przełajowych w typach USP.

W sportach indywidualnych w AMWL 1. miejsce drużynowo wywalczyły sekcje kolarstwa górskiego kobiet i mężczyzn, trenujące w tym sezonie pod kierunkiem Elżbiety Zaguły, oraz sekcja judo kobiet – podopieczne trenera Dariusza Boguszewskiego. Nasze kolarzki zdominowały podium, zdobywając 3 pierwsze miejsca. Złoty medal indywidualnie wywalczyła Kinga Jurgielewicz, po srebro sięgnęła Zuzanna Wrońska, a brąz trafił do Oliwii Podsiadło. Wśród mężczyzn najlepszy okazał się Tomasz Fedoniuk, który zdobył złoty medal. Judocy natomiast zdobyli łącznie 3 złote, 7 srebrnych i 3 brązowe medale. Złote medale wywalczyły: Julia Lenart, Marcelina Regiec, Katarzyna Wójtowicz, srebrne medale trafiły do Justyny Zawadzkiej, Anny Mandery, Zofii Wełdycz, Anny Pędziwiatr, Juli Tyburczy, Mateusza Wawera oraz Antoniego Romanika, a brązowe do Aleksandry Prokopowicz, Doroty Zakrzewskiej i Michała Żukrowskiego.

Dużą niespodzianką w ramach rywalizacji AMWL było 2. miejsce drużynowo naszych zawodników w strzelectwie sportowym. Najlepszą zawodniczką w tej dyscyplinie okazała się studentka weterynarii Julia Tyburczy, która zdobyła złoty medal indywidualnie.

Do powyższych sukcesów dołączyli również pływacy i pływaczki, trenujący pod kierunkiem Rafała Ziemoląga. Drużyna kobiet zdobyła 3. miejsce w klasyfikacji końcowej AMWL. Indywidualnie natomiast srebrny medal na 50 m stylem grzbietowym zdobyła Patrycja Smoleń, brązowy medal na dystansie 50 m stylem motylkowym Nikodem Chołżyński i brązowy medal sztafeta kobiet 4 × 50 m stylem dowolnym w składzie: Karolina Wołek, Agata Grabowska, Aleksandra Dolecka, Anna Targos.

Bardzo udane występy w ramach AMWL odnotowały również nasze sekcje gier zespołowych, z których najlepszy wynik osiągnęła sekcja piłki nożnej mężczyzn prowadzona przez trenera Marka Wawera. Zawodnicy tej dyscypliny po niełatwych rozgrywkach wywalczyli srebrny medal, uzyskując awans do półfinału AMP, który zakończyli na miejscu 5. Reprezentanci naszej drużyny piłkarskiej to: Michał Furman, Bartosz Adrianek, Kacper Skorek, Mateusz Murat, Szymon Trubacz, Hubert Sałamacha, Jakub Rak, Karol Futa, Mikołaj Jarowicki, Maciej Ptański, Michał Wojtowicz, Szymon Nowak, Samuel Mirośław, Miłosz Kutyla, Maciej Łopuszyński, Szymon Siwiec, Konrad Wojtiuk, Mateusz Dzirba.

Awans do półfinału AMP wywalczyły również nasze siatkarki, podopieczne trenera Grzegorza Niecypora, zajmując 3. miejsce w AMWL. Drużyna siatkówki kobiet wystartowała w składzie: Karolina Pluta, Milena Wujcik, Julia Kapczyńska, Gabriela Grodzka, Maja Głąb, Patrycja Umińska, Karolina Kopera, Wiktoria Śliwa, Julia Pasek, Malwina Machnio, Adriana Lempach, Sandra Późniak i Oliwia Podsiadło.

Do powyższych sukcesów dołączyła także sekcja piłki ręcznej kobiet i mężczyzn, prowadzona przez trenerkę Marzenę Bracław, która zakończyła sezon z bardzo dobrym wynikiem – 3. miejsce w AMWL, zarówno kobiet, jak i mężczyzn. Na uwagę zasługuje sukces zawodnika Jordana Stachowiaka, studenta III roku medycyny weterynaryjnej, który został najlepszym strzelcem ligi, zajmując 1. miejsce w klasyfikacji strzelców, i zawodniczki Małgorzaty Cebuli, studentki V roku medycyny weterynaryjnej, która zajęła 2. miejsce w klasyfikacji strzelczyń. W skład drużyny mężczyzn weszli: Kacper Kancik, Dawid Osiak, Kacper Popielewicz, Stefan Szumowski, Maciej Łucjanek, Michał Ożóg, Krzysztof Niedźwiedz, Jordan Stachowiak, Bartłomiej Widz, Krzysztof Iskra. Drużynę kobiet reprezentowały natomiast: Ewelina Boniakowska, Julia Kot, Daria Cisko, Martyna Kocira, Agata Hałasa, Paulina Nowacka, Justyna Sałaciak, Małgorzata Cebula, Paulina Betlej, Kinga Bagińska.

Miniony sezon sportowy trzeba zaliczyć do udanych. Po raz kolejny udało się wywalczyć 4. miejsce drużynowo w rywalizacji międzyuczelnianej woj. lubelskiego. Reprezentacje naszej uczelni, startując w Akademickich Mistrzostwach Województwa Lubelskiego oraz Akademickich Mistrzostwach Polski, zaprezentowały bardzo dobre przygotowanie do zawodów, wysoki poziom sportowy, jak również niezwykle ambitną i waleczność podczas rywalizacji. Efektem pełnej zaangażowania pracy treningowej były liczne zwycięstwa zawodników UP, zarówno indywidualne, jak i zespołowe. Odnoszone przez nich sukcesy są znakomitą wizytówką naszej uczelni. Z satysfakcją patrzymy na rozwój sportowy i osobowościowy naszych studentów. Należy jednocześnie podkreślić, że sukcesy te nie byłyby możliwe bez zaangażowania zawodników, trenerów oraz członków naszego AZS, którzy wspomagali trenerów w pracy organizacyjnej.

Agnieszka Błaszczak

Sukcesy sekcji sportowych 2024/2025

Fot. AZS UP

Czytaj tekst na str. 27

Z pasji do ekslibrisu

Fot. Diana Brodziak-Domeradzka, Justyna Sadura